

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 06502

MESHOLIM

Yitshak Goldkorn

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

יצחק גאלדקארן
משלים

יצחק גאָלדקאָרן

משלים

פאַרלאַג אייגנס

ניו־יאָרק, 1975

ITZCHAK GOLDKORN

FABLES

יצחק גאָלדקארן / משלים

Published by EIGENS, New York, 1975
Printed in the United States of America

To Marilyn

דער האָן און דאָס הינטל

א האָן אין אַ פרימאָרגן
האַט שפּאַצירט אין זיין „גיט“
פריי פון צרות, זאָרגן
און מיט אַ פריילעכען געמיט.

ויהי כי טוב לב ה'האָן,
האַט ער געזאָגט: „כ'בין אַ גאון!
ווער האָט נאָך אזוי פיל מאַכט, שאַרם,
ווי דער סולטאַן פון הינער-האַרעם?
היינט וואו איז: פליען, זינגען און נאָך מעלות?“
האַט ער רעטאָריש געפרעגט מיט התפעלות.
איז ער אַרויף אויף אַ קופּע האַלץ
און מיט מאַיעסטעטישן שטאַלץ
דאָס קעפל אונטערן רויטן קאַם
(זיין קרוין מיטן גאַלדענעם פלאַם)
פאַרריסן אין דער הויך און צעשפּרייט
מיט שוואונג זיינע פליגל ווייט.
„איך בין דער גרעסטער אין דער וועלט!“
טראַכט ביי זיך תרנגול און קוועלט
און מיט עזות רופּט ער אויס:
„קו-קע-רי-קו! איך בין גרויס!
און וויי צו דעם נבזה'דיקן פאַרך,
וואָס לייקנט אַז איך בין מאַנאַרך!“

דערנעבן האָט זיך צעבילט אין פראַמעס
אַ הינטל קעגן דעם פּרעטענציעזן מאַניפעסט:
„האַוו-האַוו! קוקטס נאָר אַן אוממיטן
דעם פליער אַרום די מיטן!
דיינע מעלות דערצייל די הינער, און אויכעט —
פאַרגעס נישט, אַז עס וואַרט אויף דיר דער שוחט.“

* * *

טייל מיינען — זיי זענען די גרעסטע העלדן
און זיי פוילן זיך נישט וועגן דעם צו מעלדן
מיט אַ „קו-קע-רי-קו“, ווי דער לעכערלעכער האָן,
וואָס קרייעט אַראַפּ פון זיין איינגעבילדעטן טראַן.

די נאָדל, דער פאָדעם און די סחורה

האַבן אַ נאָדל, פאָדעם און סחורה זיך געזאַמפערט, וועמען ס'קומט די בכורה: ווער ס'איז אויפן ערשטן אָרט, לויטן סדר, ביים אויספארטיקן פארשידענע קליידער.

זאָגט די נאָדל: „איך בין דער פיאַנער, איך אַרבעט זייער ביטער און שווער ביז דאָס מלבוש איז צוזאַמענגענייט און איז ענדלעך צום טראַגן גרייט.“

רופט זיך אָפּ דער איינגעשפאָנטער פאָדעם: „דו, נאָדל, זיי בעסער נישט קיין פראָדעם און היט זיך פון אומזיניקע רייד. בלויז מיט פוסטע שמעך מאַכט מען נישט קיין קלייד. דאָס וויכטיקסטע איז דער פאָדעם ביים מאַכן אַלערליי בגדים.“

ווערט שוין גאַר אויפגערעגט די נאָדל: „גרינו מאַך זיך נישט, פאָדעם, אַזאַ גדול! דו מוזסט זיך נאָך מיר נאַכשלעפּן — סיי ביים האַנט-נייען, סיי ביים שמעפּן.“

אַט דעם הייסן וויכוח האַט געהערט אַ שטיק טוך פון פיינסטן קאַמגאַרן-וואַל, וואָס האַט פראַטעסטירט אויפן קול:

„דאָס איז, פראַסט-פּשוט, צום לאַכן! וואָס וואַלט מען דען געקאַנט מאַכן מיט אַ בלויזן נאָדל-און-פאָדעם? — סיידן קאַסטיומען פאַר אדם און חוה אין גן-עדן. אויב איר ווילט וויסן ריכטיק, איז יעדער פון אונדז וויכטיק, ווייל צוזאַמען שאַפן מיר אין אונדזער פאַך — און אַזוי איז מיט יעדער אַנדערער זאַך.“

די קאָץ און איר „שלוס עליכם“

א קאָץ, נאָכן אויסנאָגן די ביינדלעך,
איז צופרידן געלעגן אין זון-שיין
און געמאכט פארשידענע חנדלעך:
געוואָשן, געקעמט זיך פֿיין,
און אַ לאַפקעלע, ווי סאַמעט גלאַטיק
אין אַ „שלוס-עליכם“ אויסגעצויגן,
און האָט פאַרמרוזשעט די פאַלשע אויגן
היימיש-גוט-ברודעריש, „פאַן-בראַט'יק“.

פלוצלינג האָט אַבער מרס. קאָץ
דערזען אַ וועווריקל אויפ'ן פלאַץ
צווישן די ביימער — און פאַרענדערט די מינע —
עלעהיי — אַן אַקטריסע אויף דער בינע:
מיט פאַספאַר האָבן אויפגעבליצט אירע אויגן,
איינגעקורטשעט זיך און, ווי פֿייל פֿון בויגן,
האַט זי זיך געוואָרפֿן אויף איר קרבֿן
און אירע נעגל און ציינדלעך
האַבן געוויזן, ווי רוצחיש און פאַרדאַרבן
זי איז אַן פֿרידלעכע מאַסקעס,
אַן די גוטמוטיקע לאַסקעס,
אַן די שפֿילערישע חנדלעך.

טייל ברואים זיינען זייער פֿריינדלעך
ווי קעצלעך גוטמוטיק מילדע,
און ווי הענטשקעס פֿון סאַמעט און זייד
זענען זייערע זיסנקע רייד
פאַר זייערע אינסטינקטן ווילדע:
מען דאַרף זיך היטן פאַר זייערע ציינדלעך
און נעגל, וואָס זענען גנביש באַהאַלטן
אונטערן קאַמופּלאַזש פֿון ליבע געשטאַלטן.

דאָס ווילדגראָז און דער גערטנער

ווילדגראָז האָט אַמאָל זיך באַקלאַגט,
 אַז ס'ווערט געפייניקט און געפלאַגט:
 „די שנאה צו מיר איז אזוי פאַרביסן,
 אַז כ'ווער מיטן וואַרצל אויסגעריסן!
 אַט וואָס איך מיט אַנדערע פלאַנצן
 צוזאַמען, כמעט אויף די זעלבע בייטן — — —
 פאַרוואָס מיר גאַרנישט; יענע — אינגאַנצן,
 וואָס זאָל די דיסקרימינאַציע באַדייטן?
 האָ! געקומען פינצטערע צייטן
 פאַרן גאַרטן! און בלוז די קווייטן
 פון דעם גערטנערס לאַסקעס געניסן,
 און בלוז זיי טוט ער באַגיסן.
 און נישט בלוז צערטלט ער יעדע בלום,
 אויך אַנדערע פלאַנצן שערט ער אַרום.
 בלוז אויף מיר איז זיין כעס גרויס
 און ער רייסט מיך מיטן וואַרצל אויס.“

זאָגט דער גערטנער: „דו ווילדגראָז,
 גלייך זיך נישט צו בויער און בלומען — — —
 באַלאַדענע מיט פירות, זיס פאַרן גומען,
 און ריחות — אַ דערקוויקונג פאַר דער נאַז,
 און אויך — אַ נחת פאַר די אויגן;
 אַבער וואָס קענסט דו? — די זאַפּטן אויסזויגן
 פון אונזער די גומע פלאַנצן און
 פאַרשמעלן פאַר זיי דאָס ליכט פון דער זון. —
 וואָלסטו סתם געווען אַ פלאַנץ —
 אַן אַ נוצן און אַן גלאַנץ —
 מילא; ביסטו אַבער פאַר אַנדערע אַ געפאַר
 און אויסוואַרצלען מוז מען זיך דערפאַר,
 ווייל ס'איז על פי יושר און געוויסן,
 אַז שעדיקערס זאָלן ווערן אויסגעריסן.“

די מאַלפע און דער שפיגל

א גאַרילע, אין א שטייג פון א „זו“,
 האט מאַג-טעגלעך „געוואוינעוועט“, אן רו:
 אט דראַפעט זי זיך אויף די קראַטעס פון איר שטייג,
 ווי אירע אבות אין דזשאנגל — פון צווייג צו צווייג,
 און אַט באַטראַכט זי פרעמדע און שכנים,
 אַבער קיין גומס זעט זי נישט אין קיינעם.
 און ווייל, ווי באַוואוסט, אַ מאַלפע
 איז נישט קיין גרויסער קל-פה,
 דריקט זי אויס איר עקל, איר האַסן
 מיט אַ ברומעניש און גרימאָסן,
 מיט זויערע מינעס און מיגלדיקע העוויות
 קעגן יעדן פון אירע מיטברוגער, די היות —
 ווי זי וואַלט געזאָגט אויף איר מאַלפעשער שפראַך:
 „ס'א מיאום געזינדל — וואָס איז דאָ צו רעדן אַ סך?“
 און, ווי צו באַטראַנען איר אַנקלאַגע די שטומע,
 ענדיקט זי מיט אַ הוילנדיקן ברומען.

פלוצלינג האַט אַ יינגל, קענטיק אַ קונדס,
 גענומען אַ שפיגל, אַזוי אויף שפּאַס,
 און קעגן דער גאַרילע געהאַלטן:
 „דאָס איז דאָס מיאוסטע פון אַלע געשטאַלטן —
 אַט אַ נפּש!“ טראַכט די גאַרילע. „פּשוט אַ גרויל!“
 און פאַרקרימט, מעשה מפּונק, די נאָז און דאָס מויל
 אין אַ פּאַנטאַמימע פון מיגל און שפּאַט:
 „ווי העסלעך איז דיין טירגאַרטן, אַ גאַט!“

דאָס האַט צוגעזען דער גאַרטן-זועכטער —
 און ער פּלאַצט אויס אין אַ גרויס געלעכטער:
 „מאַלפע, דו באַשמוצסט יעדן איינעם אין דעם „זו“,
 אַבער דער שמוציקסטער ביסט גאַר — דו;
 קוק נאָר גוט אַרײַן אין שפיגל —
 דו אַליין ביסט דער מיגל.“

דער אייזל און דאָס קעמל

אן אייזל אין שטאַל, נאַכן קייען און טרינקען,
איז אין אַ מעלאַנכאָליע פאַרוונקען;
און באַדויערט, מיט אַ ברומען און קלאַנג,
די דאליע פון דעם אייזל-פאַלק, זיינע פלאַנג:

„קלעפּ, זילזולים — דער לוינ פאַר מיין פלייס,
פאַר מיין כיטערער פראַצע און שווייס;
און נאָך גרעסער די עוולה, דער פאַרדראַם,
וואָס דער קאַראַוואַן-באַלעבאַם
האַלט אזוי בכבוד דעם קוני-לעמל,
דעם פוילן טאַפל-הויקער, דאָס קעמל,
מיט זיין גענגל — אַט גייט דאָס און פאַלט!
און גראַד דאָס פלעגמאַטישע געשטאַלט
האַט אזאָ טרייפּענע הצלחה,
און דער בראַווער אייזל — אזאָ מערכה!“

דער באַלעבאַם ענטפּערט אויף דעם ברומען:
„אייזל, לויט דיין שכל דעם קרומען,
איז דאָס קעמל
אַ קריכער אין דרעמל,
און שאַנד און שפּאַט
זעסטו אין זיין יעדן טראַט.
אַבער דער העלד איז גראַד ער,
וואָס גאַרנישט איז פאַר אים שווער:
היצן, דורשט, שטורעמס ווילדע —
באַזיגט ער מיט כוחות מילדע,
און שפּאַנט פאַראַוים צום ציל
געדולדיק, פאַמעלעך און שמיל.“

„בנאמנות, דאַרט וואו ס'דערגרייכט דאָס 'פוילע' קעמל,
וועט ניט אַנקומען דער פלינקסטער פון אייזלען-געזעמל.“

דער פֿאַראַקײט און דאָס שוועלבל

דער פֿאַראַקײט — איינער פון דעם פּאַפּוגײען-שטאַם,
 מיט דער פֿאַרביקער פּעדערן-פעלערינע,
 האָט געהערט זױ אַ שוועלבל זינגט זיך סתם
 זיין ניגונדל; האָט דאָס קרומנעזל געמאַכט אַ מינע:
 — „פע! בנאמנות, אויך מיר אַ פויגל אַ בעל-מנגן!
 העי, דו מעלאָמאַן, בלויז עטלעכע פּראַגן:
 פון ווען אָן איז אַ 'משיירי-משיירי טשיפּ' — געזאַנג?
 און גלייכסטו, מען קאָן הערן לאַנג
 אַזאַ סאַל־אַקאַפּאַניע? אַזאַ ראַנד־אַמאַנטאַניע?
 ווייסטו נישט, אַז זינגען איז נישט דיין פּאַך,
 אַז דו פֿאַרנעמסט זיך נישט מיט זיין זאַך?
 אויב ס'גייט וועגן מיר, קען איך נישט בלויז
 זינגען, נאָר אויך שמועסן אין הויז;
 און נישט בלויז אין איין שפּראַך: 'זדראַווסטוואויטע גאַסדאַר';
 'האַ אַר יו מיילעדי?' אַדער 'באַן זשור מאַדאַם!' "

דאָ האָט ער געוואַלט אויסרעכענען נאָך
 מעלות, אַבער די שוואַלב האָט געזאַגט: „אַ בראַך
 צו דייע יאָר, דו וויסטער נאָר,
 דו איינגעבילדעטער תּם!
 מעגסטו פּלאַפּלען 100 לשונות, וועסט בלייבן אַ שומה
 און דייע זאַגעכצער, די פּרעמדע און טויטע,
 קלינגען מעכאַניש און הויל
 אין דיין געלערנטן מויל.

„איך אַבער מיט מיינע 'ציף-ציפּן'
 בין בכוח מענטשן צו פֿאַרבלײפּן,
 זיי צו באַפּרייען
 און באַנייען
 ווי אין אַ מידבר — אַן אומגעריכטער קוואַל,
 ווי אין אַ טיפּער הייל — אַ פּלוצלינגדיקער שטראַל,
 ווייל אַלץ, וואָס איז קלאַר, פּריש און עכט — אפּילו אין דעם קליינעם
 האָט אין זיך די אומענדלעכקייט פון דעם שיינעם."

דער שוים און די כוואליע

ווינטן האָבן דעם ים צעשטורעמט
און כוואליעס האָבן זיך הויך געטורעמט,
צום הימל געהויבן זיך פון תהום,
און איבער זייערע רוקנס — דער שוים.

האַט דער שוים און אַפּפּאל אויבנאָן
געקיניגט, ווי אויף אַ קריסטאַל-טראָן
און געדרשנט: „מיין פּלאַץ איז פון אויבן,
ווייל כ'בין פון אַלע זאַכן דערהויבן“.

די כוואליעס האָבן געשטורעמט און געקראַכט
און ווי ווילדע ריזן — קאַנוואַלסיוו געלאַכט
פון דעם קלונגן איינפּאַל
פון דעם שווימיקן אַפּפּאַל.

האַט זיך אַפּנערופן איין כוואליע:
„ס'איז דער דרך פון שוים צו גלויבן,
אַז ער געהערט צו דער העכערער פּמליא,
און זיין פּלאַץ איז שטענדיק פון אויבן.
ס'איז דער שטייגער פון זאַכן אַן עמענגן,
שטענדיק צו רייסן זיך צו פּראַמינענץ,
אַכער דאָס דראַפּען זיך איז אומזיסט,
ווייל מען זעט ערשט רעכט, אַז עס איז מיסט“.

••

ס'שווימט זיך אויס די שמוציקע קאַנאַליע,
אַכער ס'פאַרבלייבט די לויטערע כוואליע;
און אַלץ וואָס אומריין איז און אַפּפּאַליק,
ווערט בטל אין דעם, וואָס איז קלאַר און קוואַליק.

דער גאָסן-לאַמפּ און די זון

א גאָסן-לאַמפּ, אין דער פרי אויסגעלאָשן,
 איז אַרויס מיט אַ בייזן מענה לשון :
 „די זון איז נישט מער ווי אַ לאַמפּ אין די טעג,
 איך בין אַ זון אין די נעכט; נו, מילא, איך פרעג
 נישט קיין קשיות און קיין שאלות;
 פאַרט, וואָס איז די גרויסע התפעלות
 פאַר דער וואוילגעבוירענער דאַמע,
 וואָס קריגט אזאַ וועלט-רעקלאַמע?
 שוין אָפּגערעדט פון די נאַראַנים,
 וואָס פלעגן פאַלן אויפ'ן פנים
 און אויפשטעלן מעמפלען פאַר דער זון;
 דאַס ווערט טאַקע איצט מער נישט געטון,
 דאָך מאַכט מען פון איר אַ „צימעס“,
 אז עס ווערט פשוט נימאס!
 אדרבא, וויל מען זאָגן ריכטיק,
 בין איך מער, נישט ווייניקער וויכטיק,
 ווייל די זון זעט מען נישט דורך וואַלקנס און רעגן;
 איך אָבער שוין שטענדיק אויף גאַסן און וועגן“.

די זון — אַ פנים באַזוימט מיט גאַלד-לאַקן,
 האָט זיך צעלאַכט מיט קלאַנג פון זילבער-גלאַקן :
 „ווי איך זע, לאַמפּ,
 ביסטו גלאַט אַ גליאַמפּ!
 דו ווילסט זיך פאַרמעסטן, פאַרגלייכן
 מיט דעם, וואָס דו קאַנסט נישט דערגרייכן;
 איך בין געשיקט פון אויבן צו געבן
 פאַר אַלעמען ליכט און פרייד און לעבן —
 קאָן מען דעריבער לייכט פאַרשטיין,
 אז מיין ליכט פאַרשיכורט ווי וויין.
 אָבער דו, אין אייגן-לויבן
 פאַרטעמפט, קאַנסטו טאַקע גלויבן,
 מען וועט בויען אַ טעמפל
 פאַר אַ פוסטן לעמפל ?

בערנסאָן און הערנסאָן

צוויי פריצים — בערנסאָן און הערנסאָן — האָבן בשכנות געלעבט אויפן לאַנד, וואו זיי האָבן געהאַט גרויסע גימער. האָט בערנסאָן — א „צדיק אין פעלץ“ — געהאַט צום שכן טענות, פאַרוואָס ער פירט זיך אויף גאַרנישט מעשה-הרימער.

האַט דער בעל-מוסר ביי יעדער געלעגנהייט געפרוואוּט ברענגען זיין שכן אין פאַרלעגנהייט און אים געזאָגט, אז אַזאָ עושר דאַרף באַהאַנדלען זיינע מענטשן מיט מער יושר.

„אייערע אַרבעטער, געבעך, זיי שוויצן און האַרעווען אין די גרעסטע היצן און פירן אין דער קעלט פאַרן בידנעם ביסל געלט, וואָס גענוגט קוים אויף הירוּז-קאַשע (פאַסיק בלויז כהמות צו פאַשען) — און וואָגן נישט צו פראַטעסטירן צוליבן צימער פאַר זייער באַדריקער, דעם פריץ דעם גרויסן, וואָס קאַן זיי אַרויסשטעלן אין דרויסן — און דעמאָלט איז דאָך שוין גאַר וויי און בימער !“

„יא, ר' שכן, איר גייט נישט מיט דער נייער צייט און איר פילט נישט די ווינטן, וואָס ווייען; דער גרויסער יום-הדין איז שוין נישט ווייט, ווען אייערע שקלאַפן וועלן זיך באַפרייען.“

פלעגט הערנסאָן געוויינטלעך געבן אַ מאַך מיט דער האַנט, כלומר: וואָס איז צו רעדן אַ סך ? — א „צדיק אין פעלץ“ מוז דאָך מוסרן, פריידיקן, און — נישטאַ פון וועמען זיך צו באַליידיקן.

איין מאַל האָט ער אַבער נישט אויסגעהאַלטן: „אין מיין גוט איז אַלץ אַפן, ווי אויף דער האַנט און מען זעט, אז מיינס אַ לוי־קנעכט האָט ברויט און — וואָס נאָך וויכטיקער — רעכט. אַבער אין אייער ווירטשאַפט איז אַלץ באַהאַלטן און אַרומגערינגלט מיט אַ סודות-וואַנט,“

מיט שטעכל-דראָט און ראַסטיקע 'תקנות',
 און פאַר אייערע אַרבעטער גרויסע סכנות
 כסדר לוייערן
 אַרום די מויערן.
 ער מוז אַרבעטן ווי אַן עבד כנעני
 און טאַר נישט האַבן קיין טענה. —
 און איר ווילט נאָך מיר מוסר פריידיקן
 און איר זאל פאַר איר זיך מוזן פאַרטיידיקן?"

•••

טייל מפונקים זוכן מיט אַ פאַרגרעסער-גלאַז,
 ביים אַנדערן, אַלערליי שמוץ און מיאוסקייט;
 זיי דאַרפן אַבער זיכער נישט זוכן אזוי ווייט,
 ווען די „אוצרות" זענען ביי זיי „אונטער דער נאַז."

דער חזיר און דער קוגל

א שטעטלדיקער חזיר, פון בלאַטע-באָד פריש,
 האָט אויף אַ פּלאַץ געפונען אַ קוגל —
 שיריים פון רייכן שבת'דיקן טיש;
 האָט ער אַ שמעק געמאַן — און אומצופרידן
 געבליבן פונעם מאכל פון די יידן:
 — „פוי, ווי חלשות, ס'א מיגל!“
 האָט ער פאַרקרומט זיין מבינישן שנוק
 און געגעבן אַ מוזיקאַלישן כרוק:
 „אַ פאַטראָווע — ממש אַ מיאוסקייט!
 פול מיט פעטס און מליצה-זיסקייט,
 מיט פרוכטן, געווירצן — הוילע עקזאָטיקע —
 ווי קומט דאָס צו די מעדנים, די בלאַטיקע?
 כּרר... אַז פאַסקודסטווע, איז דאָך נישט שייך.
 ס'האָט נישט קיין חזירישן טעם און ריח!
 מאלע, וואָס באַשעפענישן קאַנען אַלץ עסן —
 איידער אַזאַ מענטשערין, וואָלט איך גיכער געפאַסטן!
 און אַוועק זוכן זיינע דעליקאַטעסן
 איז מר. חזיר צום שכנישן מיסטקאַסטן.

•••

אַלץ וואָס איז געשמאַק און פיין
 איז פאַר אַ חזיר טמא, אומריין.
 און ווען ער כרוקעט: „ס'איז גלוסטיק!“
 איז אַ סימן: ס'איז עיפושדיק, מיסטיק.

דער הונט און דער פוקס

„רעקס“, א הונט, באקאנט
 אין דעם גאנצן קאנט
 ווי א נאשער פון קאמפלימענטן, לויבן,
 האט געהאלטן, אז ער איז דערהויבן
 איבער דער גאנצער הונטהייט,
 סיי נאענט און סיי ווייט,
 און נישט בלויז האט ער געטראכט,
 נאר האט אויך כסדר געמאכט,
 אז אנדערע זאלן טראכטן
 'גרויס-וועגן אים און פארזאכטן
 יעדן אנדערן פון זיין ראסע
 ווי אן אימיטאציע א בלאסע,
 ווי א מיאוסע קארקאטור,
 ווי א דרוקפעלער פון דער נאטור.

צו ווייזן, אז ער איז יחיד-במינו,
 האלט ער אן שטענדיק גאר א וואושנע מינע
 און גיט אנצוהערן מיט זשעסטן
 און זאגט-אן מיט זיין בילן-פראקלאמאציע,
 אז אים צו פארגלייבן און מעסטן
 מיט סתם-הונטווארג איז א פראפאנאציע.

האט „רעקס“ חיות און בהמות פארבעטן
 צום יאטקע-פלאץ, כדי צו שפעטן
 פונעם פירפויסקן ערב-רב, דעם פעבל —
 נישט כדי צו גיסן אויף אים פעך און שוועבל,
 נאר צו ווייזן, אז ס'איז דא איין קעניג — ער,
 די רעשט — אונטערטאנען, אדער נאך ווייניקער.

וואס-זשע טוט „רעקס“? ער ווארפט-אום מיט א טריק
 די אנדערע הינט, און מיט א שטאלצן בליק
 שטרעקט ער זיך אויס אין דער גאנצער הייך,
 ווי איינער זאגט: „ווער איז צו מיר גלייך?“

די חיות און די בהמות האבן געברומט
 אין צושטימונג; טייל פון זיי נאר פארשטומט
 אין ערפארכט; ס'איז באשיימפערלעך: ער איז ער —
 די אנדערע זענען קארליקלעך, נישט מער.

דער פוקס, כטבע אַ ביטרער און אַ פרעכער,
האַט געזאָגט צו „רעקסן“ : „נו, ביסטו העכער,
אַבער פאַרוואָס מוזסטו די אַנדערע אומשטויסן,
כדי זיך אליין צו פייערן און צו גרויסן ?
וואָלסטו טאַקע באמת געווען גרויס און הויך,
וואָלסטו דיינע קרובים נישט פאַרקלענערט;
מיט זייער 'שוואַכקייט' נישט באַוווּזן דיין כוח,
און מיט זייער 'מיאוסקייט' זיך נישט פאַרשענערט.
ס'איז דער שטריך גראַד פון דעם מיאוסטן, קלענסטן
צו האַלטן זיך פאַרן העכסטן און שענסטן
און דעם אייגענעם מין צו שענדן,
כדי אויף זיך כבוד צו ווענדן“.

דער דאַרנבוים און דער עפּלבוים

דער דאַרנבוים, שמעכיק, שמאַלץ, ווי זיין שטייגער,
האַט קריטיקירט דעם עפּלבוים
און געקויבעצט אים, מעשה-צעלייגער :
„קוקטס אים נאַר אָן — ר'לעכט דאָך קוים !
אַראַפּגעלאָזט צו דער ערד די צווייגן,
ווי בעטלערס, וואָס בוקן זיך און פאַרנייגן.
און ווי דאָס צימערט ביים מינדסטן ווינטל-בלאַז,
טאַקע ווי דער שרעק-מייסער, דער האָז !
ווי כ'בין אַ בוים ! ס'איז אַ סוד פאַר גאַנץ בראַד :
אַזעלכע קאַליקעס מאַכן אַ הקדש פונעם סאַד !”

מענה'ט דער עפּלבוים : „אדוני קיניג פון וואַלד,
מיט נאַדלען-קרוין, מאַיעסמעיש געשמאַלט !
אמת, כ'בין ווי אַ טרעגער געבויגן צום באַדן,
ווייל כ'בין מיט רייפע פירות אַנגעלאָדן.
דו ביסט ליידיק — איז דיר לייכט
צו זיין ווערדיק, אויסגעגלייכט.
אַבער בעסער געבויגן און פול מיט פרוכט,
איידער שטאַלץ — און דערנערדיק פאַרפּלוקט.”

דער שטריק־טענצער

שפּאַנונג איז געווען אין יעדנס בליק
און געצילט אלעמענס אויגן
צו דעם מענטש אויפן שטריק,
אין דער לופטן אַנגעצויגן.

ס'איז שוין איינמאל געווען אַ ספּעקטאַקל —
צו טאַנצן אין פיגורן מיט אַ וואַקל:
די „סצענע“ איז טאַקע לאַנג, אַבער שמאַל
ווי אַ פינגער; און טיף אונטן — דער טאַל.

נאָך דער שפּאַנונג און דער שרעק,
ווען דער מאַן איז אַריבער דעם צווייטן עק,
האַט אַ קינד געפרעגט זיין מאַמע:
„דער טענצער איז שיכור מסתמא?
ווייסט ער דען נישט, אַז וואַקלען זיך איז אַ געפאַר
און ער קאַן באַצאַלן מיט'ן לעבן דערפאַר?“

האַט געענטפּערט די מאַמע
(קענטיק אַ קלוגע דאַמע):
„מײן קינד, צו טאַנצן אויף אַ שטריק
איז גאַרנישט קיין לייכטער שטריק:
מען מוז זיך בייגן אין אלע זייטן
און כּסדר די פּאַזיציע בייטן.
צו גיין גלייך איז שווער —
מוז מען זיך בייגן אַהין און אַהער,
מדי דאָס גלייכגעוויכט נישט צו פאַרלירן;
ווייל דער וואַס גייט און טאַנצט איבער אַ שטריק,
ווייסט: ער קאַן פאַלן און ברעכן ס'געניק.“

די וועספע און די בין

א וועספע האט איינמאל מיט קנאה
 געטראכט זענען מזל פון די בינען
 און טרעפנדיק א בין, זי באפאלן
 מיט 'יעלות': „איך בין א בעלן
 צו וויסן, וואו איז יושר?
 איך א קבצן, דו אן עושר!
 איי ערע האבן דאס א שוואוילטאג!
 אז טרעפן זאל זיי א פלאג!
 דאכט זיך: מיר זענען פון איין משפחה
 (מיר געהערן דאך צום זעלבן צעך
 און גיבן די זעלבע באלמעלאכישע שטעך) —
 און ס'ארט חילוק! אויף איך די ברכה —
 פרנסה, כבוד, הייזער — פאלאצן,
 אוש פון קנאה צו פלאצן.
 אבער אונדזערע אין גאנצן לאנד
 ווערן געמאכט צו שפאט און שאנד.
 און ווי אן אנשיקעניש, א פעסט
 באטראכט מען אונדזערס א נעסט.
 נישטא קיין יושר אויף דער וועלט!
 קלאגט די וועספע און שעלט.

אויף די שטעך-רייד, זידלערייען
 האט די בין געענטפערט מיט א שמייכל:
 „איך בין אנטוישט אין דיר, פאך-קאלעגע!
 געמיינט בלויז דו ביסט א צרה, א פגע.
 איך זע אבער, האסט אויך נישט קיין שכל.
 און כדי א סך נישט צו ברייען,
 וועל איך דיר אין קורצן באווייזן
 דעם חילוק צווישן גומן און בייזן:
 אונדזערע גיבן טאקע אמאל א שטאך
 (ריינע צדקות איז זעלטן, און מן הסתם
 איז יעדע זיסקייט מיט א טראפן סם),
 אבער האניק פראדוצירן מיר דאך.

„שטעכן איז אבער אייער איינציקע מלאכה,
 אזוי, אז איר געהערט נישט צו אונדזער משפחה;
 און דעריבער ווייכט מען ווי פון דער פעסט
 פון אזעלכע אייביק-גיפטיקע געסט!“

דער אַנטיקן־פּאַבריקאַנט

איינער, א מייסטער אין בלאָפּן,
האַט, נעבעך, נישט געטראָפּן
מיט זיינע פאַרשידענע טריקן —
איז ער געוואָרן אַ פּאַבריקאַנט פון אַנטיקן.

האַט ער אַנגעהויבן, מיט גרויס עזות,
צו פאַבריצירן עטרוסקישע וואַזעס
און אַנדערע היסטאָרישע אַנטיקן
(די קונסט מוז דאָך האָבן אַ תּיקון!) :
דעם בראַנדזענעם העלם פון קעניג כּדרלעומר,
די קופּער־פּאַנצערס פון די אַלטע רוימער;
אורנעס פון קרעטא, שפּיזן פון בכל,
סטאַטועס פון פאַרצייטישן כינע
און ענלעכע ווערק פון דעם קונסט־באַוול,
אַלץ באַדעקט מיט אַ הויט, אַ בלאַ־גרינע —
אַן איידעלן מעטאַלענעם שימל,
מיט דעם קאַליר פון אַן עקזאַמישן הימל,
כּמו־גרינשפּאַן,
וואָס זאָגט אָן :
„מיר זענען שוין איינמאַל אַנטיקלעך :
ווער ס'וועט אונדז קריגן וועט זיין גליקלעך!“

אַ מבין, וואָס האָט געזען די אַלטערטימער,
האַט גלייך געטראָפּן : „זיי האָבן אַ פּאַלשן שימער
פון אַנטיקווימעט, נישט קיין אַרייניגעל עכטן;
די דאָזיקע רעליקוויעס זענען — פון נעכטן.
דער גרינשפּאַן איז געמאַכט מיט עסיק־וויערן —
די אַלטקייט־שמינקע איז נישט פון דויערן.“

טייל פאַבריצירן אויך פּאַלשן גרינשפּאַן
פון דעם אויטענטישן מוזע־מאַן,
און ס'ווייסט בלויז אַ געניט אויער :
די פּסעוודא־קונסט האָט נישט קיין דויער.

דער וואַנדערער און דער קוואַל

איינער אַ מענטש האָט אַ „בת-קול“ געהערט אַמאָל,
אז ער קאָן געפינען דעם קוואַל
פון אייביקער יוגנט און אייביקער פרייד
אין אַ לאַנד הינטער די הרי-חושה, ערגעץ ווייט.

דער מענטש — נבוכ מיטן נאָמען — איז אַ וועלט
אויסגעווען; אין זון און רעגן, היץ און קעלט
געוואַנדערט, ביז ר'איז געקומען צום ראַנד
פון אַ וויסטן טאַל. — „אַט איז דאָס וואַנדער-לאַנד
וואוּ דו וועסט פון באַנייאונג-קוואַל טרינקען
און אין אייביקן גליק פאַרזינקען.“
האַט געזאָגט אַן אַלטער מאַן, וואָס האָט אים באַגעגנט.
נבוכ האָט אַרומגענומען מיטן בליק די געגנט
און געזען: מידבר, זינגעזעמדן, היילן אַז אַן ענד —
פינצטערע תהומות פון מורא און פאַרלענד.

„איז דאָרט דער קוואַל פון יוגנט און גליק?
פאַרוואָס דען קומט קיינער נישט צוריק
פון דעם וואַנדער-וואַסער צו דערציילען? —
וואָס איך זע, איז — תהומות און חושך-היילן.
(דאָס בת-קול, דער אַלטער? — אפשר איז דאָס סתם
איינבילדעניש, גלאַט אזוי אַ להד"ם).“

„אויב איך האָב דעם קוואַל נישט געקענט געפינען
צווישן וואַלד, פעלד און פליין,
איינגעהילטע אין זוך-שיין —
האַט עס דען באַמת אַ זינען
צו טראַכטן, אז ער וועט זיך אַנטפלעקן
אין פינצטערע היילן, אין וויסטע העקן?“

דער לייב אין דער שטייג

הינטער קראטן אין חיות-גארטן —
 באשעפענישן פון אלע סארטן;
 טייל שמילע, אנדערע מיט געשריי —
 אלע חלומען צו זיין אויף דער פריי.

אין שטייג דרייט זיך דער טיגער
 ארום ווי נישט קיין היגער,
 שטשירעט די ציין אין א ווילדער גרימאסע
 אויף דער ארומיקער באזוכער-מאסע;
 וואַיעט און קלאַנט
 אין מיטן פון זיין רציחה-ברומען,
 ווי איינער וואַלט געזאָגט :
 „ווי אזוי בין איך דאָ געקומען?“

אויך יעדע אנדערע חיה —
 מיט איר באַזונדערע העוויה :
 טייל גדלותדיק פאַרריסן,
 אין ווילדן צאָרן פאַרכיסן,
 אנדערע אַפּאַטיש, נידערגעשלאָגן,
 עלעהיי : „עס וועט דען העלפן דאָס קלאָגן?“
 קלאַגעדיק זענען אלע הינטער די קראַטן,
 ווי פאַרמשפּטע אין די קאַזעמאַטן,
 סיי אין זייער ברומען,
 סיי אין זייער שטומען.

בלויז דער לייב באַווייזט אַנצוהאַלטן
 זיין ווערדע צווישן די עלנמע געשטאַלטן :
 שטאַלץ זיין קאַפּ אונטער דער קרוין-שעוועליוור
 און קיניגליך מאַיעסטעטיש זיין פיגור.
 שטאַלץ און אויסדויער אין זיין בליק
 און נישט דערשלאָגן אין אומגליק.
 דעם לייבס כאַראַקטער אין זיין זעלבסט-באַהערשן
 זעט זיך אַן נאָך מער, ווי אין זיין הערשן.

די מוראשקעס און דער זשוק

שפאצירט זיך איין מאָל אַרום אין גאַרטן אַ זשוק
געמיטלעך; קענטיק, נישט קיין 'מרוק'.
וואָס דאַרף דען אַ זשוקל? שהי-פי, און אַלץ געפעלט
אים; דאַונט ער: „מה טובו אהליך, וועלט!“

דערנעבן אַבער — גאַר אַן אַנדער בילד
זעט דער זשוק, אַן אומהיימלעכע מיליע:
אַ מוראַשניק; אַרבעט-קאַלאַנעס לויפן ווילד
אין האַרמידער. צעשטערט אַז די אַידיליע.

האַווען די מוראַשקעס אַרום אין גאַרטן,
שלעפּן, ציען, טראַגן פון דאָ און דאַרטן.
און איינע, וואָס האָט געפירט אַ טויטע פליג,
ווי אַ טראַפּעי, וואָס מען ברענגט פון קריג,
דרשנט צום זשוק: „העי, דו פוילער עלעמענט!
וויפל אַז דער שיעור צו קריכן פּוסט-און-פּאַס?
זע: ס'ברענט די אַרבעט אונטער די הענט
ביי אונדז; מיר גרייטן זאַפּאַס אויף זאַפּאַס.

„שוין צייט זאַלסט ווערן אַ מוראַשקע — אויף בויער
און קוסטן קלעטערן ווי מיר, אין דיסציפלין.
אַ לעבן מוז מען מאַכן, פוילער טרויער —
און נישט שלעפּן זיך אַהער און אַהין!“

דער זשוק האָט געענטפערט קאַלט, געלאַסן:
„עסן אַ פליג-סטעיק און אַרבעטן 'קאַטאַרגע' —
צו לעבן אין אַ קאַזאַרמע,
אונטער ברומאַלע זשאַנדאַרמען
און לויפן מיט געיאַגטע שקלאַפּן-מאַסן,
צו זיין פאַרזאַרגט — מיטן שפּאַנישן 'מ' אַר ג'ן'?

„אַ דאַנק! בעסער צו לעבן באַשיידן
און געניסן פון פרייהייט, בנאמנות,
איידער צום 'מאַרגן-גן-עדן
צו לויפן אין גיהנום-קאַלאַנעס!“

דער שלום־וואָלף און דאָס פיך

א וואָלף האָט אַמאָל געלאָזט וויסן,
 אז ער פירט־אין אייביקן פרידן:
 „אלע באַשעפענישן וועלן קענען פון רו געניסן
 און לעבן גליקלעך און צופרידן.
 די בהמות וועלן ווערן אויפגעריכט
 און וועלן פאר קיינעם מער נישט ציטערן;
 זיי וועלן זיין אונטער מיין גוטער אויפזיכט
 און שלוהדיק אויף די פעלדער זיך פיטערן“.

ווען ס'זענען געקומען צום וואָלף די שאַף און רינדער,
 האָט ער פאר זיי געהאַלטן אַ לעקציע:
 „נישטאָ קיין רעכט אָן פליכטן, מיינע קינדער —
 איר מוזט צאלן פאר מיין פראַטעקציע“.

האָט ער גלייך געכאַפט און פאַרכיסן מיט אַ שעפּסל
 און געזויפט זיין בלוט ווי אַ שנעפּסל.
 נאָך דעם האָט ער פאַרענדיקט מיט אַ געהויל:
 „דאָס אַליץ איז פאַר דער סטאַדעס וואויל.
 דער יחיד מוז אַמאָל געבן אַ קרבן
 פאַר דעם קאַלעקטיוום אינטערעסן,
 אויב נישט, איז ער גאַר פאַרדאַרבן,
 און מע דאַרף דאָך אוודאי אים אויפפרעסן!“

ווען דער וואָלף איז אַ ביסל איינגעשלאָפן,
 זענען די בהמהלעך זיך צעלאָפן,
 זיך געראַטעוועט אין אלע זייטן,
 און איינער האָט געזאָגט דעם צווייטן:
 „אַפּגעהיטן זאל מען ווערן פון רויבערס' טריקן,
 גאַר באַזונדערס פון דעם וואָלף מיט שעפּסענע בליקן:
 ער פאַרצוקט און פרעסט,
 און גיט־אַרויס אַ שלום־מאַניפעסט.
 דעם וואָלפּס שלום איז דער סוף
 פון דעם פיך — די ציגן און שאַף;
 דאָס איז דעם וואָלפּס זיג
 אין דעם געמיינסטן שלום־קריג.“

דער הונט און דער באַלעבאַס

„קינג“, אַ הונט וואָס האָט קיין עוולות נישט פאַרטראָגן,
האַט געהאַלטן אין איין בילן און קלאַגן;
פּראָטעסטירט ער כסדר און שעלט — —
ווי איינער זאָגט : „ס'איז נישט הפקר אַ וועלט!“

סיי אויפן גרינצייג-מאַרק, סיי ביים היימישן טויער,
רק אויסגעשטרעקט די מאַרדע, אַנגעשפיצט אַן אויער,
און, כּדרכו, אויסגעדריקט זיין ווידערווילן
מיט זיין הינטישן פּראָטעסט — דעם בילן.

אַ כלל, „קינג“ האָט געהאַלטן אין איין האַווקען
אויף אַלע, און נישט גראַד דווקא
אויף פרעמדע; ער שוינט נישט קיינעם —
אויך נישט אייגענע און שכנים.

ס'וועטאָאירט טאַקע אַליץ (חוץ זיין „ביל“) „קינג“,
אַבער אונטערשיידן לאַזט זיך דאָך גרינג :
וועמען בלויז אַ ביזן „האוו-האוו“, וועמען — מיט אַ לעק
און מיט אַ פריינדלעכן דרייען מיטן עק,
עלעהיי : „איך שווער ביי מיינע אבות,
אַז די בילעריי איז אויף קאַטאַוועס!“

אַווע-טאַווע : צי ביזן, צי פריינדלעך,
ברוטאַל, אַדער מיט הנדלעך —
„קינג“ איז מיט זיין ביל-קאַנצערט אַנגעגאַנגען —
פון פיאַניסימא, ביז קרעשמשענדאַ-„געזאַנגען“.

האַט אַ קינד געפרעגט דעם טאַטן, דעם באַלעבאַס :
„האַט אַ הונט אַזוי פיל ווייטאַג און פאַרדראָס,
וואָס ער בילט אַזוי ? ער קאַן דאָך נישט אויף די ציין
זיך רייסן גלאַט אין דער וועלט אַריין !“

שמייכלט דער באַלעבאַס : „דו זוכסט אַ גרונד,
מיין קינד, פאַרוואָס ס'בילט אַ הונט ? —
ווייל ער איז אַ כלב, און דער בלויזער ביל
איז זיין באַרוף, זיין גרונד און זיין ציל !“

די צוויי באַרג־קלעטערערס

צוויי באַרג־קלעטערערס האָבן זיך געטראָפֿן —
 איינער, וואָס איז צו דער הויך געשטיגן,
 האָט געהאַט אַ בליק — פול מיט גלויבן און האָפֿן —
 און האָט כסדר געזונגען אַ ניגון.
 און הגם באַרג־אָרויף, טאַנצנדיק געגאַנגען,
 ווי ער וואָלט דערוואַרט דעם גליק־פּויגל צו פּאַנגען.
 און דערווייל — אינטערעס מיט יעדן גרעזל,
 מיט'ן מינדסטן וועווריקל אַדער העזל;
 און מיט גרויסער פּרייד רק געשטיגן —
 דער גאַנג אליין איז געווען אַ ניגון.

דער קלעטערער וואָס איז געגאַנגען צוריק,
 האָט געהאַט אַ פינצטערן, פּיינלעכן בליק,
 און כאַטש ס'איז לייכט דער באַרג־אַראָפֿ,
 איז טרויעריק געזונקען זיין קאַפּ.

דער אַרויפגייער שטעלט אים אַ פּראַגע:
 „ס'איז טאַקע נישט מיין באַכעס דאָה,
 אַבער פאַרט, פאַרוואָס אַפּאַטיש אזוי
 איז דיין בליק, און דיין פנים — שטויביק גרוי ?
 ס'איז דאָך אַ נחת דער בלויער וועג —
 אויסגעכעט מיט סורפּריוז אַן אַ גלייכן;
 ווער שמועסט נאָך — אַנצוקומען צום ברעג,
 דעם ציל פון דער רייזע צו דערגרייכן!“

ענטפּערט דער אַראָפּגייער: „מיין פּריינט,
 עקזאַטיש, געשפּאַנט איז דיין יעדער היינט
 און דיין מאַרגן אין ראַז־שלייערן געהילט;
 דיין גאַנץ וועזן צום באַרגשפיץ געצילט
 און פאַר דיר די הויכן און ווייטן
 כסדר נייע עקסטאַזן גרייטן.

„ס'איז נישט קיין חידוש — דו ביסט פּריילעך, מונטער:
 דו שטיינסט אַרויף, נישט באַרג־אַרונטער.

„איך אַבער האָב שוין ווייט הינטער זיך די פּראַכט
 פון דעם באַרגשפיץ און דעם זוניקן אַרויפגאַנג;
 איך גיי צוריק צום טאַל, וואו ס'הערשט נאַכט —
 איז אַ וואונדער וואָס כ'בין טרויעריק און באַנג ?“

די היענע און דער וואָלף

א היענע האָט אַמאָל אַ וואָלף באַגעגנט אין פעלד; און אזוי ווי ס'האָט שטאַרק גערעגנט און ס'האָט געדונערט און געבליצט, האָבן זיי אין אַ נאַרע זיך באַשיצט.

האָט די היענע ביי דער געלעגנהייט אויסגערעדט איר ביטער האַרץ: בכּן, זי ווערט אויסגעשפּעט און פאַראַכט פּון דעם גאַנצן חיות-כלל — אפילו דורך דעם נישטיקן שאַקאַל.

„איך בין טאַקע נישט מער ווי אַ היענע, אַבער מיט וואָס בין איך ערגער ווי יענע — פּון אַלערליי כאַפּערס, פאַרצוקערס און פּרעסערס, אז יעדער זאָל זיך האַלטן פּון מיר ווי עפּעס בעסערס?“

דער וואָלף האָט געענטפּערט מיט אַ ברום: „נישט בלויז דיין קערפּער — אויך דיין געדאַנק איז קרום; מען קוקט אויף דיר מיט שפּאַט און גדלות, ווייל דו, נבלה, נערסט זיך מיט פּאַדלעם, און ווען דו פאַרצערסט דאָס אַפּפּאַל פּון פּרעמדע מאַלצייטן, מאַכסטו אַ מינע, ווי דו וואַלסט זיי אליין צוגרייטן. צו נערן זיך מיט יענעמס איז מיאום, מילא: טאַפּל מיאום איז צו נערן זיך מיט נבלה. אליין ביסטו אַ רוצח און דו קאַנסט פאַרגיסן בלוט, אַבער צו גיין אויף יאָגד האַסטו נישט קיין מוט. הייסט עס, אז צו אַלע דיינע מעלות, ביסטו אויך אַ פּחדן — טאַ ווי אזוי זאָלן די חיות דיך נישט פאַראַכטן? — נאָך דערצו וואָס דו ביסט אזאַ מין „כלי“, פּון וועלכער ס'הערט זיך שטענדיק נבלה.“

דער חיות-פארלאמענט

די דזשאנגל-פראמינענטן האבן איין מאל,
 מיד פון דער סומאטאכע, באשלאסן מען זאל
 ענדיקן די הפקרות, שאפן א נייע עפאכע —
 אלע מינים זאלן ווערן איין משפחה.
 אנשטאט איינער דעם אנדערן צו פרעסן,
 זאל מען אלץ רעגולירן ביי קאנגרעסן:
 דעבאטן, וואלן אויפן ארט פון נעגל, רייסצייג,
 און רעכט פאר יעדן מין — גרויס צו קליין.
 און א חיות-ראט זאל פראקלאמירן בפרהסיא:
 א סוף מוז קומען צו יעדער אנגעסיע.
 יעדער מין — זיין טעריטאריע, זיין נארע;
 ווער ס'וועט אטאקירן, וועט זיין די כפרה.

ביים חיות-פארלאמענט — א טומל, א געפילדער,
 פארטרעטער פון דער הארדע, דער ווילדער —
 דער וואלף, לייב, בער, טיגער און קראקאדיל —
 מענהן: „דאס רעכט פון די שוואכע איז אונדזער ציל!“
 דער טיגער ברילט און דריקט אויס קאנדאלענץ
 די פארפאלגטע מינים: „נעבעך, א רחמנות
 אויף די שוצלאזע, דעם לייב'ס קרבנות;
 ס'מוז דער טיראן געטאדלט ווערן דורך דער קאנפערענץ!“
 און דער בער צום וואלף מענהט מיט היץ:
 „זאלסט זיך ניט דערוועגן צו באפאלן די ציג
 און דעם הירש — די אומשולדיקע, וואס איך באשיץ,
 סידן דו ווילסט מיט מיר פארפירן א קריג!“

די „פרידלעכע“ — די היענע און דער שאקאל,
 אויך דער טכויר און דער עכבר אין דעם כלל —
 טראכטן זיך: „זאלן די גרויסע זיך רייסן,
 וועט אויך בלייבן פאר אונדו צו פארבייסן.“
 האבן זיי געלויבט דעם קראקאדיל, דעם טיגער און דעם בער:
 „גערעכט, כנאמנות! איצט זעט מען ווער
 ס'באשיצט די חיות, קליינע און נייטראלע
 קעגן די בלוטזויגערס די ברוטאלע.“

דער וואָלף, דער לייב און קאַמפּאַניע
האַבן אויך נישט געשוויגן :
„זינט ווען קעמפט דער בער קעגן טיראַניע
און דער טיגער איז אַ מליץ-יושר פאַר די ציגן?“

האַט זיך אָנגעהויבן אַ געהויל און אַ געבריל :
איינער קעגן לייב, אַ צווייטער קעגן קראַקאַדיל;
און אינמיטן גאַר פאַדערט ריינקייט די היענע
און דער טכויר — גוטע לופט און היגייענע.

אין אַ זייט האָט דאָס פערד געהירושעט פון געלעכטער :
„געקומען צייטן — ס'דרשנט וועגן יושר און רעכט דער
קראַקאַדיל, און וועגן ריינקייט דעכאַטן
פירן — היענעס, טכוירן און ראַצן!“

דער רויטער און גרינער עפל

א רויטער עפל צווישן גרינע, אויפן מעלער,
האט איינמאל געמאכט א וואזשנע מינע:
„ווי קום איך דא אהער, בעל-הן און א פעלער,
צווישן דעם פעבל — האלעדריגעס גרינע?“

„אויסצומישן אונזער ראסע מיט דעם מין
איז, כנאמנות, א גרויסע גראנדע;
גאלדיק-רויט זאל הויזן מיט אומרייפן גרין —
קאן נאך זיין א גרעסערע שאנדע?“

זאגט איין גרינער עפל (קענטיק, דער ווארטזאגער
פון דעם 'געמיינעם קלאס'): „הער אויס, סנאב פרעכער,
הינטער נאטור-שמינקע — שיינע פארבן —
קאן די פרי זיין גריילעך פארדארבן.
מיר, אבער, גלענצן און בלענדן ווייניק,
דערפאר — נישט צעפוילט אינעווייניק.“

••

אפט איז אויסערלעכקייט פון בעקלעך ראזע
א מאסקע פאר א נפש — טיזולאניש שווארץ;
אבער הינטער פראסטער עכטקייט, אן פאזע,
קאן אמאל זוניקן א שוין, גאלדן הארץ.

שלאנגען אין כעלעם

ויהי היום — אין א שיינעם, העלן טאג
איז אין כעלעם געווארן א גרויסע קלאג:
שלאנגען באפאלן קליין און גרויס,
און א קרבן כמעט אין יעדן הויז.

זענען געקומען צו אן אסיפה
די חכמי-העיר, און געדאנקען טיפע
אויסגעטוישט וועגן דער צרה דער הארבכער —
ווי אזוי פטור צו ווערן פון די פארדארבכער.

זאגט איינער: „ס'קאן דאך נישט זיין סתם,
אז ברואים זאלן איינשפריצן עמעצן סם;
שלאנגען זענען אין דער טבע זייער מילד —
א פנים, ווען מען דערצערנט זיי, ווערן זיי ווילד.“

זאגט א צווייטער: „מען דארף דעם תוך פון דער צרה
דערגיין: אלץ הויבט זיך אן פון דער נארע;
מן הסתם זענען זיי געווען היימלאזע קינדער
און פון דעם זייער גיפט, זייער האס דער בלינדער.“

מענהט א דריטער: „שולדיק איז נישט די נארע,
זיי האבן פשוט געכאפט אן עין-הרע,
אדער גאר — די ציינדלעך שווער געגאנגען —
דערפאר בייסן די שלאנגען.“

א יידל, וואס האט געהערט די קלונע רייד
פון די חכמים און געלערנטע לייט,
האט געזאגט: „זייער שארפע סברות,
נאר בלויז, זיי טויגן אויף כפרות.
'פארוואס, זוי אזוי?' דער פיפערנאטער
בייסט דערווייל און הערט אייך זוי דעם קאטער.
דער זועג פטור צו ווערן פון שלאנגען —
איז זיי צו טויטן, אדער צו פאנגען.“

דער אינדיק, די קאטשקע און דער שוואַן

אן אינדיק האט אמאל ביים ראנד פון א טייכל
זיך אנגעבלאזן און פון זיך געקוועלט:
„איז נאך דא א פויגל — אזא שיינער און בעל-שכל?
דאכט זיך: נישטא מיין גלייכן אויף דער וועלט!“

„האלדער-האלדער!“ רופט ער צום שוואַן און דער ענטע —
„העי, ווייסער לעקיש, ביסט דאך נודנע און א תם;
און דו דארט, ביסט דאך א פלודערזאק, א יענטע!
איר ביידע — א חרפה פאר אונדזער פויגל-שטאם.“

די קאטשקע איז ארויס מיט א מענה-לשון:
„קוואק-קוואק-קוואק! קיין שכל פאר א גראשן
האסטו דאך נישט, פריינד-אינדיק!
לאמיר דיר זאגן קורץ און בינדיק:
„זידלען דארף מען נישט מיר, נאר דעם שוואַן בלויז:
קאן נישט עפענען דאס מויל און האלט זיך גרויס.
קוואק-קוואק! אן לשון און אן קאלירן —
און דאס האלט אין איין שטאצירן.“

דער שוואַן האט געהערט און געשוויגן
און אוועקגעשוואמען שטיל, באזאכט,
זיס גראציען, ווי מענער פון א ניגון,
פארהלומט, ווי א צויבער-הימל פארנאכט.

אפט בילן טיפשות און געמיינקייט,
אין אוניסאן מיט חוצפה און ליגן,
קעגן שטילער גראציע און שיינקייט;
זי אבער — קריגעריי נישט איר דרך
און זי ווייס איר אייגענעם ערך,
און — נישטא וועמען צו באזיגן.
הויכט זי אויף די פאלעס און גייט פארביי
די בלאטעס און קריכערס אלערליי.

די פליג און דאָס פּלאַטערל

א פליג, קוים מיטן לעבן גערעטעוועט
 פון א שטוב, וואו זי האָט באַלעכאַטעוועט,
 האָט פאַרהילכט דעם אַרום
 מיט איר פּריקרען זשום
 און צום פּלאַטערל — בוזח הלשון:
 „איך בין א פליער; כ'טו שוועבן
 אין לופט ווי דו, אַבער מיין לעבן
 איז, נעבער, נישט ווערט קיין אַלטן גראַשן.
 א חוצפּה און העזה: זיך צו מיגלען
 פון עמעצן וואָס האָט פּליגלען
 און נאָר צוצוקלאַפּן אים צו דער וואַנט,
 אַדער צו פאַרטרייבן אים מיט שאַנד!

„דיך, אַבער, באַטראַכטן גרויסע און קינדער
 ווי אַ שימערירנדיקן וואונדער
 און פּאָעטן כּסדר באַזינגען
 די שיינקייט פון שמעטערלינגען.“

דאָס פּלאַטערל ענטפּערט: „איך פּלי אַרום
 שיכור פון זון און לופט, און אומעטום
 פאַרשפּרייט איך פּרילינג'ס גאַלדענעם שטויב.
 כ'זאפּ-איין פון בלום און בלאַט
 דעם פיינעם אראַמאַט,
 און מיינע פּליגלען זענען אַ פאַרביקער לויב
 צו לויטערקייט און שיינקייט —
 ווי קומט צו דעם דיין אומריינקייט?
 ווי קומען מיסטיקע ברואים — פליגן —
 צו ווערן באַזונגען אין אַ ניגון?“

דער חזיר אין גארטן

א חזיר אין, ווי זיין שטייגער, אומפארבעטן
 אריין אין א גארטן, געשנאפט אין אלע זייטן
 און אנגעהויבן רייסן, צערעטן
 די בלומען, די בלעטער און די בייטן.

א וועוויק, וואס האט אויף א בוים
 שמיל געגריזשעט א ניסל,
 האט געפרעגט: „וואס פארסקעסט דו אזוי מיט שוים
 און ווילהעוועסט, דו חזיריש פיסל?
 און צעשמערסט רציתחדיק פארביסן
 אלץ וואס דו קאנסט נישט געניסן?
 ס'איז טאקע אמת, אז בלומען
 זענען נישט פאר קיין חזירישן גומען,
 און מיט פיינע קאלירן און ריחות
 האסטו גאר א קנאפע שייכות;
 אבער פאר וואס מוזסטו רואינירן, מיט א מינע
 פון א פיינשמעקער, דאס אלץ, וואס אנדערע געניסן —
 צוליב א נידעריקער קנאה-שנאה —
 מיט דיין פיסק, דעם וואולגאר-מיאוסן?

„קער זיך צוריק צו דיין עיפושדיקן שטאל
 און פאסמאקעווע זיך מיטן מיסטקאנאל;
 וואס האסטו צו טון מיט שיינע בייטן,
 ווי קומסטו, חזיר, צו פראכטיקע קווייטן?“

••

נישט כחינם זאגט מען: „א שוויין“
 אויף אלץ וואס נידעריק און געמיינ:
 נישט גאר איז ער
 אליין א חזיר,
 גאר געפינט אויך א נוצן
 דאס שיינע צו באשמוצן.

די וואסער, „ארענדארן“

א האלב-ווילדער שבט האט אמאל
געלעבט אין א פארווארפענעם טאל
און מיט שטארקער האנט געפירט די גרענדע
דורך נעמען דאס וואסער אין „ארענדע“
ביי דער מאמע נאטור. — פון נאענט און ווייט
האבן שטאט-איינוואוינערס און דארפסלייט
געקראגן דאס וואסער פון די קוואלן
און פאר דעם געמוזט גאנץ גוט צאלן.

מיט אמאל האבן זיך געכאפט די „ארענדארן“,
אז זיי דארפן זיך נישט לאזן אפגענארן
און אלע האבן אין איין קיל
געזאגט: „דער וואסער-מאנאפאל
איז אונדזער און דער פרייז איז אונדזער זאך;
פון היינט אן ווערט ער געהעכערט פילפאך“.
און צו ווייזן אז דאס זענען נישט קיין הוילע ווערטער,
האבן זיי אפגעשטעלט דעם שטראם צו די אלע ערטער.
די דארשטיקע האבן זיך געטראכט: „פארפאלן,
מיר מוזן דאך אנקומען צו די וואסער-קוואלן,
וועלן מיר צאלן וויפל זיי ווילן,
אבי אונדזער שטארקן דארשט צו שטילן“.

זענען די חברה-לייט געווארן שיכור פון געלט
(זוי שיכורים, וואס נאך אן איבעריקער כוס'ע,
ווילן זיי שוין אויסטרינקען א פלאש א גרויסע)
און האבן געזאגט צו די קונים: „ווי אייך געפעלט,
אבער מיר האבן איינשטימיק באשלאסן
אז אונדזער וואסער איז צו אייך געפלאסן
פאר האלב-אומינסט; מיר וועלן מוזן דעם פרייז ארויפשרויפן —
א ברירה האט איר דען? איר וועט דאך מוזן קויפן“.

דא איז ביי די קונים שוין פול געווארן די מאס
פון דעם פריער-אנגעזאמלטן צארן און פארדראם,
אויף די וואס זוילן, יעדער אין זיין געצעלט,
ממש אריינגעמען די גאנצע וועלט,
און זיי האבן מיט קעגן-מיטלען געווארנט, אויב
די געלט-צאפערס וועלן אנגיין מיט זייער רויב:

„נישקשה, איר דארפט אויך אונדז, איר האַרדע,
און מיר קענען אויך אייך אַנרייכן אַ מאַרדע“.

האַט דער ראש פון די בעלי-וואַסער זיך באַקלאַגט
אויף דער חוצפה פון די קונים און ער האַט געזאָגט:
ס'איז עקאָנאָמישער אימפעריאַליזם — צו באַפעלן
אונדז וואָס צו טון? ! זוי אונדז וועט געפעלן . . .”

••

„מאַראַל“ דאַרף מען נישט זוכן ביי די האַטענמאַטן —
פאַראַן אַנדערע וואָס שטעלן זיי אין שאַטן:
„אויב איך ריים פון דיר די הויט, בין איך אַן ערלעכער;
אויב דו ווערסט זיך — ביסטו אַ רויכער אַ געפערלעכער“.

דער הונט מיטן מוילשלאַס

א הונט א בייזער האָט נישט געקאַנט איינשמילן
 זיין ווילדע שנאה גלאַט אזוי מיט בילן :
 און ס'האָט דער כעסן
 אַנגעהויבן בייםן
 קליין און גרויס
 ארום דעם הויז.

באין-ברירה האָט דער באַלעכאַס
 אַנגעטון דעם כלב אַ מוילשלאַס,
 צו פאַרזיכערן, אז ער זאל מיט זיינע רייסציין
 איבער מענטשן זיך נישט לאָזן וואוילגיין.

דער כלב, וואָס האָט פריער געהאַט אַ טאַפּל פאַרגעניגן,
 האָט איצט זיך געמוזט באַנוגן
 מיט אַ געדעמפטן געהויל
 פון זיין פאַרצוימטן מויל
 און זיין פאַרצווייפל
 איז געווען כּפּל :
 נישט בלויז קאָן ער נישט זיין בייס-דאַרשט שטילן,
 נאָר אפילו נישט לייטיש זיך אויסבילן.

••

ס'איז דער גרעסטער פאַרדראַס
 פאַר אַ בייזן כלב — אַ מוילשלאַס :
 וואָס ער קאָן נישט אויסלאָדן זיין האַס,
 פאַרגרעסערט נאָך זיין משוגענעם כעס.

דער אוירל א'מאן

דער אוירל א'מאן, פון קעלטישן אפשטאם,
פון היבערניע-אינדזל אין מערב-ים,
איז געווען א העלד א ריטער,
און וויי איז געווען און ביטער
דעם וואס האט געקעמפט מיטן ריז,
דעם גיבור מיטן שווערד און שפיז.

אויירל א'מאן, פון דער פריער מיטלצייט,
איז געווען בארימט ווייט און ברייט —
סיי ביי די זאקסן, סיי ביי די בריטן —
מיט זיינע גוטע מאנירן און זיסן.

ס'האט אבער געהאט בלויז איין מידה-קרענק
דער יורש פון דער קעלטישער שלאכטע:
ער האט געשמירט, געשריבן אויף טישן און בענק,
געדיכטעוועט פלאכטע נאך א פלאכטע.

אז ר'איז א דיכטער האט זיך אים געדאכט —
און געשיכטעס, דראמעס, פאעמעס געמאכט
(ווי סאפאקל, ווערגיל, האמער און אסיאן)
האט דער דזשענטלמענישער אוירל א'מאן:
עלעגיעס, אדעס, עפאפייעס
וועגן פרינצעסינס, נימפעס און פייעס,
שאלאמויזן, פיפערנאטערס, געפעכטן — — —
פראזע-פיקציעס און גראמען-פלעכטן.

האבן פיל מורא געהאט פאר'ן פעכטער
מיטן שווערד און שפיז, אבער פארן „פלעכטער“
האט געציטערט קינד און קייט, און יעדער
האט אויסגעמיטן די „פּרוכט“ פון זיין פעדער;
אנטרונגען — וועמען ס'לעבן איז געווען טייער,
ווייל א וואסער-פלייץ איז ערגער ווי פייער.

פון דעמאלט אן איז אין יעדער שפראך
בארימט דער נאמען פון אוירל א'מאן,
ווי א סינאגים פון א מכול נאך נח,
פון יעדן איינעם, וואס האט חשק — אן כח;
און דער וואס זאגט גארנישט, שרייבט א סך,
קריגט דעם אדל-טיטול: „גראף א'מאן“.

דער לאַמער פּוקס און דאָס פּלינקע פּערד

א פּוקס אַ לאַמער האָט — הערט און שמוינט! —
אַרויסגערופן אַ פּלינק פּערד צו אַ געוועט:
אין אַ לויף-פּאַרמעסט ווער זיגן וועט,
און ווי אַ טשעמפּיאָן ווערן געקרוינט.

איז דאָס פּערד געפּלויגן ווי אַ וויכער
שנעל אַרום דעם קורס-רינג
אין גאַלפּ, גראַציעז-גרינג:
— ס'עט געווינען אין געוועט — דאָס איז זיכער!

דער פּוקס טראַכט: „אויפן גלייכן וועג
קען איך נעבעך נישט לויפן, נאָר הינקען,
דערפּאַר האָב איך אַ געדאַנק אַ פּלינקען,
גענוג, צו זיגן אין דעם געיעג.“

דער פּוקס — צוריק צו דער „מעטע“ אין אַ זייט,
דורך אַ הינטערטיר — און ר'איז ביים ציל!
אַלע חיות אַפּלאַדירן מיט אַ געבריל;
אַ טריאומף-פּאַראַד דעם זיגער מע גרייט.

•••

קהלת, מיטן טיפּן בליק,
האַט שוין געוואוסט דעם גרויסן טריק:
„נישט די פּלינקע זיגן אין לויף-פּאַרמעסטן.“
אַפּט טאַקע נאָר קאַליקעס מיט קרומע פּיס;
אַ שיינקייט-קעניגין ווערט „מיס מיאוס“,
און פּאַיאָצן געקרוינט אין כבוד-פּעסטן.
ס'פּירט גלייך אַ קורצער, קרומער וועג צום טראַפּעי:
קאַנסט האָבן קרומע פּיס — און ווערן אַ לויף-קאַריפּעי.

די קראָ און דער שפּערל

אין אַ טריבן ווינטערדיקן טאָג
(די ערד — מיט שניי-תכריכים איבערגעצויגן
ווי אַ מת מיט פּאַרלאַשענע אויגן)
האַט אַ קראַ אויסגעקראַקעט איר קלאַנג.

אין מיטן גאַר צעצווימשערט זיך אַ שפּערל
און פּון זיין העלדזל קומען קלאַנגען ווי פּערל:
אַט אַזוי, נישט מיר, נישט דיר,
זיך פּאַרגאַנגען אין אַ סאַלץ-שיר.

דערהערט דאָס די שוואַרצע קלאַנגערין
און זי ווערט אַ גאַנצע מוסר-זאָגערין:
„קראַ-קראַ! ס'פּעלט נאָך צום רומל
אַט דער לייכטזיניקער טומל!“

„אַ פנים ס'האַט דיך באַטראַסקעט אַ גדולה,
נאַרישער פּויגל מיט דיינע זמירות דולע!
קראַ-קראַ! שעמען זאַלסטו זיך מיט דיין לאַקרעץ-געזאַנג,
נאָך דערצו איצט, ווען ערנסט איז דער צייטס פּאַרלאַנג.“

ענטפּערט דער שפּערל. „דו, שוואַרצע פּלאַג,
פאַרפינצטערסט נאָך מער די וועלט מיט דיין קלאַנג,
און דיין מוסר און „ערנסט“ קראַ-קראַ-געזאַנג
שמעקט מיט טויט, צעפּאַלונג און אונטערגאַנג.“

„פינצטערע שעלטערין, מיאוסע קראַ,
אַזאַ נפש ווי דו, מיט דיין כּיזון האַרץ,
פאַרוואַנדלט דאָס פּרילינג-גאַלד אין גראַ
און פאַרטונקלט דעם הימל, מאַכט די זון — שוואַרץ.“

„איך, אַכער, זע דאָס גראַ אונטערן שניי,
לייז-אויף אין זמר טרויער און וויי,
און פאַריאַג מיט קלאַנג-שפּרוכן בייזע דעמאַנען;
סיי אין זומער, סיי אין ווינטער.
ביז איך פּריללעך און מונטער —
מיין ליד איז דעריבער פאַר אַלע סעזאַנען.“

דער פאָפּוגיי, דער סאַלאָווי און די טויב

אַ פּאָפּוגיי האָט איינמאַל פּון זיין שטייג
אין שטוב אַרויסגעקוקט; זעט ער אויף אַ צווייג
פּון אַ בוים אינדרויסן זיצט אַ סאַלאָווי
און זינגט אויף נאַטן אַלערליי.

האַט געקרומט די נאַז ר' פּאָפּוגיי
און מיט אַ ביטול אַרויסגעלאָזט אַ קריי:
„אַ וויסטע חרפה און אַ שאַנד —
ווער ס'געהערט היינט צום פּויגל-שטאַנד!
אַ וויסטער שלימול און אויך שמוס:
וואָס פּאַנפעט ער דאַרט, דער בעל-מום!
נישט קיין חידוש, וואָס הער בראַדיאַגע
איז אין אַזאַ עלנטער לאַגע:
מען ווייסט דאָך נאַנט און ווייט,
אַז דאָס איז נישט צו גאַט און נישט צו ליזט“.

האַט די טויב אפילו,
בטבע אַ שטילע,
דאָך נישט אויסגעהאַלטן
די פּרעטענזיעס, גוואַלדן:

„נאַר אַזעלכע ווי דו, פּוסטער פּראַנט,
מאַכן אונז צו שפּאַט און צו שאַנד:
צו זיין פאַרשפּאַרט און נאַכצופּלאַפלען וואָס
עס פּלוידערט דער באַלעבאַס —
איז גאַר אַ פּאַסקוּדנע זאַך,
אומזערהדיק פאַרן פּליגל-פּאַך.

„צו זינגען, צו פּליען און זיין פּריי —
דאָס איז דאָס גרעסטע גליק פּון פּייגל;
וואָס ווייסטו אַבער וועגן דעם, פּאָפּוגיי,
פאַרשקלאַפּטער פּלאַפלער אין דיין שטייגל?“

די שיד און די קאלאשן

א פאר שיד, ווי א שפיגל
 גלאנצנדיקע און אויסגעפרצטע,
 האבן געזאגט צו קאלאשן א פאר
 אין דער שטוב: „צו אלדי גומע יאר —
 נאר נישט צוזאמען מיט אונדז אין איין ווינקל!
 און באמת, ווי פאסט צו אונדזער פינקל
 אייער שכנות? ס'איז דאך א מיגל
 צו זיין לעבן בלאטיק-פארשמוצטע!“

„איר פאריסענע שיד“ — טענה'ן די קאלאשן, —
 יעדער פונק יושר — ביי אייך אויסגעלאשן:
 פון אונדז האט איר דעם גרעסטן נויץ —
 מיר קריכן פאר אייך אין ערגסטן שמוץ,
 כדי אייך צו שאנעווען און שוינען,
 אבער איר, אומוויידיקע פארשוינען,
 'האכשטאפלערס' און 'שוויצערס',
 פארשעמט אייערע באשיצערס;
 אייך, מיט די שטאלצע קרוינען
 פאסט נישט מיט אונדז צו וואוינען.
 אבער — פרואווט און אונדז אין גאס,
 ווען ס'איז בלאטיק און גאס!
 איבעריקנס, אייער גאנץ שיינען
 איז דאך נאר אז מען זאל מיינען;
 אבער וויפל איר זאלט נישט שמירן
 זיך, וועט מען נאך אלץ קאנען שפירן
 דעם ריח פון פעל און גארבן,
 פון הארבע שטאפן און פארבן.
 איר קאנט בלישמען, גלאנצן און בלאנקען:
 מען וועט אלץ פילן די געשמאנקען,
 באזונדערס דעם ערגסטן ריח —
 די גאווה וואס הערט זיך פון אייך!“

די מעוועס און די פאָווע

אין היות-גארטן שפאצירט ארום אַ פאָווע,
אין אַ פאָזע — פול מיט קעניגלעכער גאוה,
און זי צעשפילט דעם וואונדערלעכן רעגנבוין
פון איר פעדערן-פראַכט מיט די פאַרבן „אויגן“.

אַ טשאַטע מעוועס אַרום האָבן געשפּעט:
„מאַכט אַ וואַרע פאַר דער מאַיעסטעט,
וואָס פאַראַדירט מיט איר שלעפּ —
אַ געבלימלט מוסטער פון קרעפּ —
און קאַקעטירט מיטן פעדערן-פעכער
(אויפן קעפל דאָס קריינדל)
ווי אַן עקסטראַ צוגאַב-הנדל)
ווי איינער זאָגט: 'נו, ווער איז פון מיר העכער?'”

און צו דער פאָווע — שוין דירעקט און פרעכער:
— „העי דארט, מיטן באַרימערשן פעכער,
פליען קענסטו נישט — דאָס איז קלאַר,
זינגען יכולסטו נישט — נישט וואַר?
וואָס-זשע פאַר אַ פויגל ביסטו? — בלויז אַנשמעלן
און גרים באַנוצסטו, כדי צו געפעלן.“

זאָגט די פאָווע: — „איר האַלט פאַר אַ לאַ-יוצלה —
נאַרישע פויגל — יעדן, וואָס איז נישט 'נוצלעך':
איך קען נישט פליען, זינגען? — פאַראַן געזאָנג און פלי
אין יעדער שיינקייט — אויך אין מיין פאַרבן-גלי.
ס'איז אַבער נישט די טבע
פון אַ פראַקטישער מעווע
דעם נוצן פון שיינקייט צו שפירן —
פון שיינקייט וואָס זינגט אין קאַלירן.“

דער שור שנגח

א ברהיי איז געשטאנען אין שטאל
און 'מע'-דיטירט מיט אן ערנסטער מינע;
געקייעט-מאלעגנירעט, ווי זיינס גאל,
לויט אקסישן נוסח און רומינע.

פלוצלינג איז אריין אין דעם ברהיי א רוח,
ווי מען וואלט אים געוויון א רויט טוך,
און ר'האט מיט לייב-פאזע אויפן אקס-געשטאלט
פראקלאמירט: „איך בין קעניג פון דעם וואלד!“

האט ער גענומען קוועטשן די מארדע
און שטויסן אויף רעכטס און לינקס מיטן הארן.
איז געשטאנען אין אימה די בהמות-הארדע
פארן צעיושעטן ברהיי און זיין גרימצארן.

האט דער בעל-גאווער אויסגעזידלט דעם סאלאווי
און געשטויסן אים מיטן הארנדיקן בליק:
וואס פאר א זינגער ביסטו, מליצהניק? אך און וויי!
סענטימענטאלניק, הער מיין געמלעכע 'מו-מו-זיק'.

האט דאס געהוזקט פון דער פייגלדיקער מאסע,
„דאס זענען דאך קרעאטורן פון צווייטער קלאסע:
דער שוואן — א פוילאק; די פאווע — נאריש;
איר עק — נישט סימעטריש און נישט אומיליטאריש.“

און דער זעלבער פיזמון — צו אלע חיות,
רק ער שטעכט, זידלט און שעלט.
יעדן באשעפעניש זאגט ער אפ דאס חיות —
דער ברהיי איז איבער אלעס אין דער וועלט.

•••

ווי מלכים קרוינען זיך דערנער,
בוהיים מיט חוצפהדיקע הערנער,
און ס'קרימט מיט איינרעדעניש די נאז
דער שור שנגח:

„אלץ פארמאג איך!“
ער, וואס זיין מיסיע איז עסן גראז.

דער אלטער פארמער

דער אלטער, עלנטער פארמער איז גאר קראַנק —
און חוץ דעם אימה-געפיל פארן שטארבן,
בויערט אים דורך אן אומהיימלעכער געדאַנק:
„ווער וועט מיך, איינזאַמען פויער, אַרבן?“

דער אלטער פארמער קוקט מיט גרויס באַדויער
אַרויס אויף זיין נחלה; ס'ווילט זיך נישט שטאַרבן!
ס'הילט אים איין אַ שוואַרץ טוך — אַ שווערער טרויער:
„ווער וועט איינזאַמלען אויפן פעלד די גאַרבן?“

דער אלטער פארמער טראַכט: „מיט מי און פויער
האַב איך געשאפן — און איצט מוז מען שטאַרבן:
הפקר דאָס הויז און דאָס פעלד און דער שויער —
אַלץ איבערגעלאַזט אויף וועלקן, פאַרדאַרבן.“

דער אלטער פארמער פרואַווט זיך דערמוטיקן:
אפשר וועלן 'קרובים' נאָך מיין שטאַרבן
קומען? אָדער וועלן זיי מיין מי בלוטיקע
צעשמערן — זייען ווינט און שניידן חורבן?“

דער אלטער פארמער זעט: ער מוז זיך שוידן
מיט אַלץ, ווי דער זון-פאַרגיי אין בלוט-פאַרבן;
אים איז אזוי טרויעריק-באַנג פאַר ביידן —
פאַר זיך און פעלד — פאַר זייער גורל האַרבן.

די אלבאטרעסן

אלבאטרעסן זענען געפלויגן איבערן ים —
און הגם די גרעסטע פון דעם פליענדיקן שטאם,
האבן טייל פון זיי, מיד פון רייון און און און און,
זיך אראפגעלאזט צו רוען אויף א שיפדעק.

דעם גאנג פון די אלבאטרעסן
האבן באמערקט די מאטרעסן
און פון געלעכטער זיך געשטיקט:
— „אוי, ווי קאמיש און אומגעשיקט!
— ווי זיי שלעפן זיך מיט די קאטשקע-פיים!
— א ספעקטאקל — אי גראטעסק, אי מיאוס!“

ווי מיט א פארדרעם
האט אן אלבאטרעס
געזאגט דער באנדע:
„ס'איז א שאנדע!
איר מעסט אונדז מיט אייער מאס —
דעם צוגאנג פון א מאטרעס —
און איר ווייסט נישט, אז הגם אין דער נידער
זענען מיר אומגעלומפערט און דערווידער,
זענען מיר דערהויבן
אין די הויבן אויבן.
אונטן, דא אויף דער ערד,
איז אונדזער גאנג באשווערט
און מיר קאנען נאר צו אייך זיך נישט גלייכן —
אבער מיר זענען מייסטערס אין די הויבן.
גוט נאר א בליק ווי מיר פליען מעכטיק,
ווי מיר שוועבן לייכט-גראציען און פרעכטיק:
וואס פאר א ווערט
האט גאנג אויף ערד?
ס'איז בלויז דא א דערגרייכן
אין דעם פלי אין די הויבן.“

דער וואַנטזייגער און דאָס האַנטזייגערל

האַט געקלאַפט און געפילדערט אַ וואַנטזייגער
מיט גרויס שטאַלץ און ווערדע, און, מעשה-צעלייגער,
אַראַפּגעקוקט מיט ביטול און מיטגעפיל
אויף אַ האַנטזייגערל, וואָס איז געלעגן שטיל
אויף אַ טישל דערנעבן:

„כ'וואַלט געוואַלט וויסן, כ'לעבן,

וואָס איז דאָס, משטיינסגעזאַגט, פאַר אַ זייגער? —

אַ קאַרליק, גאָר נישט לויט אונדזער שטייגער!

און וואָס איז מכוּח מעסטן די צייט?

ס'איז שאַ-שטיל — איז געדרונגען, אַז עס שטייט.

ווי דען? אַ זייגער דאַרף מיטן גאַנצן קנאַק

אַרבעטן. ווי אַ מיזמור דאַרף זיין 'טיק-טאַק'

אַפהילכן; אויב מען הערט אים נישט קלאַפּן,

איז שוין איבעריק אים דעם דופּק צו טאַפּן,

און מען פאַרשטייט שוין טאַקע:

טויט פּון אַ געווערק-אַטאַקע!

קורץ נאָך דעם האַט גאָר דער גרויסער זייגער

זיך אַפּגעשטעלט, געבליבן אַ פּגאַר;

און עס האַט פּולסירט מיט לעבן דער שפינדל-דופּק

ביים האַנטזייגערל, וואָס איז געזוען טויט-אויבנאויפּיק.

האַט דאָס האַנטזייגערל געזאַגט:

„פּריציטיק האַט מיך באַקלאַגט

דער וואַנטזייגער; ר'האַט מיין גאַנג

נישט געהערט, בלויז זיין קלאַנג,

און געזען זיין כּוּח. ס'איז אַבער קאַפּויער:

גראַד האָס קליינע און שטילע זייגערל האָט דויער.“

•••

ס'איז שווער צו הערן די זייגערס, שטילע און פּיינע,

צוליב די טומלערס, די וואַלגאַרע און געמיינע;

אַבער צו אונטערשיידן

צווישן די מינים ביידע

איז גענוג צוצולייגן אַ מכיניש אויער:

דער טומלער ווייזט בלויז די ווילע

און ווערט שנעל אַ שכרי-כלי;

צום שטילן, פּיינעם זייגערל געהערט דער דויער.

דאָס געריכט

איינער אַ מענטש האָט אַ פּראָצעס געפירט
 קעגן אַ צווייטן, וואָס האָט געוואוינט
 אין זיינע עלטערנס הויז; האָט דעצידירט
 אַ געריכט: „יחלוקו“ — יעדנס רעכט געשווינט.

אין דעם „אַלט-געזעסענעם“ איז אַבער אַ רוח-שמות
 אַריין און ער האָט רעבעלירט קעגן געריכט-כאַשלום,
 און ווילנדיק דעם אַנדערן פאַרטרייבן,
 האָט ער אַליין געמוזט אין דרויסן בלייבן.

שפעטער האָט ער אַליין, דער 'כוח-גייער',
 געברענגט אַן אַנקלאַגע צום געריכט,
 ווייל ס'איז געקומען אַ הויפט-ריכטער אַ נייער
 און אויך נייע אַסעסאָרן גאָר אומגעריכט.

די „נייע“ זענען געווען „גוטע ברידער“
 פון „תושב“ און זענען דעריבער
 געווען אויף זיין זייט אין פאַראויס —
 דער עכטער יורש מוז גאָר אַרויס.

ווען דעם תושב'ס אַדוואָקאַט האָט אַנגעהויבן
 צו רעדן אין נאַמען פון זיין קליענט,
 האָבן די ריכטער גענומען אים לויבן,
 און פאַטשן בראַוואַ מיט די הענט.

אַבער ווען ס'האָט דעם יורש פאַרטיידיקט
 זיין אַדוואָקאַט, איז געוואָרן אַפּגעליידיקט
 דער זאַל: דער ריכטער, אַסעסאָרן
 זענען פּלוצלינג נעלם געוואָרן.

דער אַדוואָקאַט, וואָס האָט זיין קליענט
 פאַרטיידיקט כמעט פאַר הוילע ווענט,
 האָט צאַרנדיק געשטעמפלט דאָס געריכט,
 וואָס האָט פאַרראַטן זיין באַרוף און פליכט.

„א געריכט וואָס וויל נישט הערן ביידע זייטן
און האָט פֿון פֿריער שוין אַן אורטייל. א גרייטן —
איז אַ פֿאַרברעכער-געזינדל,
וואָס מאַסקירט מיט משפּט — שווינדל.“

„ס'איז גאָר טרויעריק און ביטער,
ווען מען מוז היטן די היטער,
און דער פֿאַלאַץ פֿון משפּטים און געזעצן
איז אַ באַלאַגאָן פֿון אינטריגעס און העצן.“

דער טכויר און דאָס טרילערל

א טכויר איז אַמאָל געקומען אויף באַזוך
 אין אַ פּוּיגלשטייג און אין 'גאַזקריג'
 דערשטיקט די אַרעמע פּייגל מיט זיין גערוד.
 נאָך דעם — געפּויערט זיין זיג
 מיט אַ געברום, וואָס גרילצט אין אויער
 און ווי אַ גרויסער זינגער זיך באַצייכנט
 האָט דער אַראַמאַטישער טכויר —
 זוי אַ ווירטואַז, וואָס האָט נישט זיינס גלייכן.

האַט אַ טרילערל געכיכעט, פאַרזשמורעט אָן אייגל :
 „און אז דו פאַרצוקסט שוין פּייגל —
 האַסטו אויך געירשנט זייער נגינה ?
 מאַך נאָר נישט אַזאַ וואַזשנע מינע
 פעסט-דערשטיקער
 און פאַרצוקער :
 דאַס געהויל, וואָס קומט פון דיין נאַרגל,
 איז ביי דיר באַך-פּונגעס, מעשה-אַרגל ?
 ביסט דאָך — סך-הכל — בלוז אַ ברוט,
 אַ פּייגל-קוילער און רוצח :
 געזאַנג גראַמט זיך נישט מיט כלום
 און אוודאי נישט — מיט אַ שלעכטן ריח !”

די זשאבע און די טשערעפאכע

— „העי, ריר זיך א ביסל גיכער,
 דו פארשלאפענער קריכער,
 צונעשמידט אין דיין פאנצער,
 דעם מעטאלענעם שפאנצער“,
 געטענהט צו א טשערעפאכע
 האט אירע א ווייטע משפחה,
 א קוואקענדיקע זשאבע,
 ווי א פלוידערנדיקע כאבע.

„דו באזונגעסט זיך ווי אין הינערפלעט
 און ווערסט דער ציל פון לייטנס געשפעט.
 עך! צייט צו האכן, אנשמאט בושה, נחת
 פון מיינע טייערע קרובים — טשערעפאכעם!“

„ליבע זשאבע“, האט געזאגט די טשערעפאכע,
 „ווי קומען צו דיר אזעלכע רייד פלאכע?
 איך ווייס, דו קענסט שוין זינגען
 און אוודאי — טאנצן, שפרינגען
 און דו האסט מיט וואס זיך צו באנעמען;
 דו דארפסט אבער מיט מיר זיך נישט שעמען.
 איך קריך אויף דער יבשה
 טאקע, אבער נישקשה,
 גיב נאר אויף מיר א בליק,
 ווען כ'בין אין וואסער צוריק:
 דו וואלסט מיך נישט דערקענט
 אין מיין אמתן עלעמענט;
 דארט בין איך שוין נישט קיין קריכער,
 נאר א שווימער נאר א גיכער.“

די וועווערקע און די טויב

א וועווערקע אין א פארק, וואס האט געקריגן ניסלעך
פון פארבייגייערס, האט, כדרכה, טועס געווען צוביסלעך
און די מערסטע — געהאלטן גרייט,
פארגראבן, אויף א שלעכטע צייט.

א טויב, וואס האט געגעסן דערנעבן,
האט געשאקלט מיטן קעפל: „כ'לעבן,
וואס זענען דאס פאר א משוגענע שטיק?"
און, ווארפנדיק אויף דער וועווערקע א שארפן בליק,
געזאגט: „ס'האט דאך נישט קיין זינען
אינגאנצן זיך נישט צו פארגינען,
אפצורייסן זיך דעם ביסן פון מויל.
און ניסלעך באהאלטן — ווען ס'וועט שוין ווער פויל
זיין — אויב נישט דו, איז — דינע זאפאסן.
כ'האב מורא, אז דו וועסט פון זיך רייסן פאסן,
ווען ס'וועלן זיי פארווייען
שטורעס-ווינטן און שנייען.
נאך וואס פון די היינטן זיך 'בארגן'
פארן אומדערגרייכבארן 'מארגן' ?
דער מארגן גליטשט זיך אויס פון דינע הענט
און דער היינט ליגט ווי א נעכטן-קויל אויסגעברענט.
וואס איז דען דא א סך צו ברייען ?
— עס, ווען דו האסט וואס און קאנסט קייען!"

ווי זינלאז — נאכן פאטאמארגן זיך צו יאגן
און נאכלויפנדיק דעם מיראזש — 'דערוויל' זיך צו פלאגן!

דער פיפערנאָטער און דער קרייצאָטער

א פאָטער און זיין קינד זענען אין וועג געגאנגען
און געשמועסט וועגן פארשידענע שלאנגען.
פרעגט דאָס קינד אַ שאלה ביי זיין פאָטער :
„טאָטע, ווי זעט אויס אַ פיפערנאָטער?“

— „מיין קינד, וועסט נישט דארפן קלערן לאַנג,
צו וויסן וואָס ס'איז אַ גיפטשלאַנג :
וועסט זען אַ גליטשיקן שרין-קנויל,
אַ בריאה פון פחד און גרויל.
עפנט ער נאָר דאָס מויל — שפריצט סס,
און זיין צונג — אַ גיהנום-פלאַם.
און נישט בלויז די מאַרדע די סמ'יקע
און נישט בלויז פון די ציינער,
די טמאדיק-אומריינע,
טויט אין טראַפנס טריפט —
ער איז אינגאנצן גיפט;
יעדער שמריך פון דעם מוראדיקן קריכער
וואַרנט, אַז מען דאַרף אַנטלויפן וואָס גיכער.
ער דרייט זיך אין אַלע זייטן
און קען שנעל זיין פאַזיציע בייטן.
אין פאַרשידענע קאַלירן
טוט ער זיך כסדר צירן
און בייט רעגולער זיין הויט —
דער שליח פון גרויליקן טויט.
ער באַנוצט פאַרשידענע טריקן,
צו פאַרגיפטן אַדער דערשטיקן :
אַט וואַלגערט ער זיך הכנעהדיק אין שטויב
און פאַלט 'כורעים' צו די פיס —
און אַט גאַר אַטאַקירט ער זיין קרבן-רויב
מיט אַן אומגעריכטן ביס.
נישט קיין חילוק צי אַ פיפערנאָטער,
צי גאַר אַ באַאָדער קרייצאָטער
צי אַ פאַרגיפטער, צי אַ דערשטיקער :
ער דערהרגעט — דאָס איז דער עיקר.

דער כולל איז : האַלטן זיך פונדערווייטנס
פון דעם טמא שרץ און באַצייטנס
אים אומשעדלעך מאַכן —
נישט סתם דורך געבן אים אַ קלאַפּ,
נאָר אַפהאַקן אים דעם קאַפּ,
זיין מאַרדע צו צעקראַכן."

דער קוואַל

פּריש האָט געריזלט אין טאַל
 אַ קוואַל פון פליסיקן קריסטאַל;
 האָבן חזרים געטרונקען פון דעם קוואַל
 און אים פאַרשמוצט מיט אַפּפאַל.

האַט געחידושט זיך אַ קאַץ:
 „פאַרמיאָסן אזאַ פּלאַץ —
 אַ דערפּרישנדיקן קוואַל —
 און פאַרוואַנדלען אים אין אַ שטאַל?“

האַט געזאָגט דער ספיקער פון דער געגנט, דער הונט,
 צו דער קאַץ: „דיין וואונדערן זיך איז אַן אַ גרונד:
 „דער ריינסטער קוואַל ווערט פאַרשמוצט,
 ווען אַ חזיר אים באַנוצט.“

עס איז אַן אייביק-גילטיקער כלל:
 נישט צולאַזן אַ חזיר צו אַ קוואַל,
 ווייל וואו ער קומט — דאַרט איז דער שטאַל
 און וואָס ער באַרירט — ווערט אַפּפאַל.“

די האַטעל, „אינוואזיע“

א פאָרער איז אַמאָל אויף זיין האַטעל-געלעגער
 באַזוכט געוואָרן פון אַ מחנה געסט —
 אַן אינוואַזיע פון אַ וואַנצן-געסט,
 און כאַטש פאַרמאָמערט פון וועג ער
 איז געווען, האָט ער נישט געקאָנט פאַרמאָכן די אויגן
 צוליב קריכערס, וואָס האָבן זיין בלוט געזויגן.

און כדי ענדגילטיק פטור צו ווערן
 פון די פאַרזויטן, וואָס זיין שלאָף שטערן,
 האָט ער זיי צו-ביסלעך געטייט,
 אָבער ס'האָט נישט געהאַט קיין באַטייט.

ווייל ס'האָט אַנגעהויבן מיאום צו שמעקן —
 שוין אַפגערעדט פון די בעטגעוואַנט-פלעקן;
 סיי דאָס בייסעניש, סיי דער ריח און מיגל
 זענען געווען פאַר אים איין כישוף-עיגול.

ליגט דער פאָרער אַ גאַנצע נאַכט
 אין געהאַקטע וואונדן און טראַכט:
 „צו קעמפן מיט רמשים האָט נישט קיין זינען,
 ווייל סיי-ווי וועט מען ביי זיי נישט געווינען.
 ניין, מען קאָן נישט אין גאַנצן
 פטור ווערן פון וואַנצן:
 צעקלאַפּטע, קעמפן זיי נאָך אַלץ מיט ריח'ן;
 די איינציקע רעטונג — פון זיי צו ווייכן.“

דער טרומייט און די פלייט

א טרומייט האט געשיינט פון נחת
 נאך דעם בלאזן און צו להכעים
 פארטשעפעט די שטילע פלייט,
 וואס איז געווען אין א זייט:
 „איך זע נישט, בשום אופן, קיין סיבה,
 פארוואס דו זאלסט זיין אין אונדזער מסיבה;
 מ'שטיינט געזאגט, אויך מיר אן אינסטרומענט!
 באמת, נישט סדאי צו נעמען אין די הענט!
 די 'פישטשעסט' דאך ווי א טויט-קראנקער פויגל,
 וואס האלט שוין ביי פארמאכן אן אויגל —
 און מיט אועלכע גסיסה-קלאנגען
 ווילסטו דאס פובליקום פאנגען?"

די פלייט האט אבער שטיל, אנטשלאסן,
 מיט א קאלטן ענטפער אפגעגאסן
 דעם טרומייט דעם צעהיצטן
 מיטן שטערן דעם פארשוויצטן:
 „דער פרעמדער — דאס ביסטו, נישט איך
 דו קענסט נאר בלאזן (אויך פון זיך)
 און מיט א הוצפהדיקן ליארעם
 און טומל מאכן אן אלארעם;
 אויפצופלאקערן ווי שוועבל
 די אינסטינקטן פון דעם פעבל
 און אים צו פארנארן
 מיט פאטאס וואלגארן
 צו בלוטיקע קריגן,
 צווייפלהאפטע זיגן.
 ס'מאכן חרוב פעלקער און לענדער
 פון דיר בארוישטע מעהדער און שענדער;
 האסט דעריבער נישט מיט וואס זיך צו באנעמען
 און איך האב זיך נישט פארוואס צו שעמען:
 איך מאך נישט אן קיין גרויסן טומל,
 אבער כ'דעההויב די ערד צום הימל
 מיט מיינע טענער די שטילע,
 וואס הויכן-אן אן אידיליע,
 און גיבן דאס העכסטע פארגעניגן —
 וואס ס'קען געבן נאר אן איידעלער ניגון."

די דילעמע פון דעם האָז

א פריינדלעכע טויב האָט געזאָגט צו אַ האָז;
 וואָס האָט רואיק געהאַפּלט אין גראָז:
 „מאָך פּיִם און קלער גאַרנישט לאַנג —
 עס לויפערט אויף דיר אַ שלאַנג.
 ניין — וואַרט! ס'איז נישט לייכט צו מאַכן פּליטה,
 ווייל אַנדערע מחבלים וואַרטן, גרייטע —
 דער אַדלער, דער קראַקאַדיל און דער בער;
 כאַמת, דער אויסוואַל איז זייער שווער.
 דו דאַרפסט ביי זיך באַשליסן, דעריבער,
 וועלכן סוף דו האַלטסט פאַר בעסער, ליכער —
 לויט דעם וועסטו וויסן וואוהין צו אַנטרינגען,
 כדי אַ לייכטערן אומקום צו געפינען:
 רעכטס, ביים טייך, איז דער קראַקאַדיל,
 וואָס ליגט, מעשה-פּגור, גאַנץ שטיל;
 לינקס, דער בער, דער פאַרטיליקער דער ברוינער,
 און פאַרנט דער אַדלער — דער הויכן-איינוואוינער.“

דער האָז האָט נישט לאַנג געטראַכט
 און גאַר ביטער זיך צעלאַכט:
 „וואָס איז מיר די נפּקא-מינאַ —
 מיט וועלכער מיתה-משונה
 איך וועל מיין לעבן ענדיקן
 און ווער ס'וועט מיך 'בענדיקן' ?
 צי די שלאַנג וועט מיך פאַרגיפּטן
 מיט איר סם דעם איינגעטריפּטן,
 צי גאַר דער קראַקאַדיל מיט זיינע ציינער,
 די שטאַרקע, וועט צעברעכן מיינע ביינער,
 אָדער דער בער וועט מיך צערייסן
 און האַבן פון מיר אַן אַנבייסן;
 צי דער אַדלער וועט וועלן מיך 'דערהויבן'
 און אַראַפּוואַרפן אויף אַ פעלדז פון אויבן,
 כדי מיך צו צעקראַכן
 און קרעפל-פלייש צו מאַכן —
 וואָס איז מיר דער חילוק
 ווי אזוי כ'ווער פאַרטיליקט ?
 יעדע פאַרצוק-חיה, אויף איר אופן,
 וויל פון מיר מאַכן אַ ביינער-הויפּן.“

יעדע, מיט איר קאליר, פארעם און 'מאדע',
 אן אונטערשיד פון איר רויב-מעמאדע —
 די שלאנג, דער בער, דער אדלער און דער קראקאדיל —
 צו הרגענען מיך איז וואס יעדע איינע וויל.
 איך האלט נישט פון קיינעם פון די אויסזעגן —
 צי פון גיפטציין, צי פון ציין ווי די זעגן.
 פארן האז איז גארנישט דא וואהין צו אנטלויפן :
 ס'איז אומעטום דאס זעלבע — אויף אן אנדערן אופן."

די פלוי און דער לייב

א פלוי איז געקומען צו א לייב צו גאסט
 און ווי פאר אזא עזות-פנים ס'פאסט,
 האט זי זיך, נאכן בלוט-זויפן,
 גערייצט אויף א געמיינעם אופן:
 „שעם זיך, קיניג פון די חיות, טאקע,
 וואס דו מוזסט זיך ווערן אזוי —
 און אן דערפאלג — קעגן אן אטאקע
 פון א באשיידענער, פשוטער פלוי.
 מענסטו שטאלצירן מיט דיין גריווע-קרין
 און מיט דיין מאיעסטעטישן געשמעל —
 קעגן מיר ביסטו א הילפלאזער פארשוין,
 פאר מיר איז א יאגדפלאץ דיין פעל.“

זאגט דער לייב קורץ און שארף: „כ'וואלט געמוזט זיך שעמען,
 כ'וואל גאר מיט אזא נבוהניק זיך פארנעמען:
 ס'איז קעגן אלע עלעמענטארע גוטע זימן,
 אז לייבן זאלן זיך פארמעסטן מיט פאראזימן.“

•••

די מיאוסקייט האט א פאנצער — איר געמיינקייט
 און איר שוצקאסקע איז — גראד איר קליינקייט.
 און דער לייב, וואס וואלט גערופן אן אינסעקט
 אויף א דועל, וואלט אויף אייביק זיך פארפלעקט.

די שטוב-גאנדז און די ווילדע גאנדז

א שטוב-גאנדז האט זיך פאר א ווילדער פארטרויט:
 „ס'איז מיר נימאס מיין סביבה פון שטייג און קויט,
 און איך בענק צו דעם, וואס איך קען נישט דערגרייכן —
 ווי דו — צו פליען אין מאיעסמעטישע הייכן.

„צו האבן פליגלען און מוזן גיין טראט ביי טראט —
 קען דען זיין א גרעסערער ווייטאג, שאנד און שפאט?
 איך האב, פארשטייט זיך, צו דיר נישט קיין טענה,
 אבער פארט, איך בין דיך פאר דיין פליען מקנא!“

די ווילדע גאנדז האט געקוקט מיט באדויער:
 „איך פארשטיי דיין פארצווייפלונג און דיין טרויער;
 צו זיין געבונדן צו דער ערד איז א קנאפער נחת,
 נאך ערגער — ווען מען האט פליגלען — אויף להכעיס.

„איך וויל נישט שיטן קיין זאלץ אויף דייע וואונדן; גיין,
 איך בין נישט אויסן צו פארגרעסערן דיין פיין;
 אבער ס'איז אויך נישט קיין פראגע,
 אז דו ביסט שולדיק אין דיין לאגע.

„דו ביסט צופיל פארטאן אין עסן,
 און ממילא האסטו פארגעסן,
 אז דורך פאשען כסדר דיין בויך
 האסטו פארלוירן דיין פלי-כוח.

„וואס מער דיין קערפער פעטער ווערט,
 אלץ שמארקער ווערסטו צו דער ערד
 צוגעצויגן, דייע פליגלען אטראפירט
 און דיין פלי-האפענונג רואינירט.
 דו דארפסט דעריבער נישט צו האבן קיין טענה
 צו קיינעם; די שולד פאר דיין צרה איז דייע.“

„מיין זיידע דער לייב, מיין פעטער דער בער . . .“

— „איך האָב דעם גרויסן כבוד אייך צו מעלדן :
איך בין פון אַ משפּחה — אמתע העלדן,“
האַט געזאָגט דער ראַץ ביי אַ חיות-מיטינג אין פעלד.
„פאַרשטייט איר דאָך, אז איך אליין בין אויך אַ גרויסער העלד.“

„מיין זיידע דער לייב, מיין פעטער דער בער,
מיין קוזין דער וואָלף . . . נו, כ'בעט אייך, ווער
האַט נישט געהערט פון די גרויסע בריהם,
די קיניגן פון די דזשונגלען און פּרעריעס ?“

„היינטיקע צייטן ? עך ! פעבל בלויו,
סיי אין דזשונגל און סיי אַרום הויז :
איר אַלע זענט דאָך נישט ווערט
וואָס ס'טראַגט אייך די ערד.“

„איז נאָך פאַראַן אזא פאַסקודנע זאך ווי אַ ראַץ ?“
האַט זיך אַנגערופן דערנעבן די קאָץ.
„לא-די וואָס ער רויבט און פּרעסט
און באַצאַלט נאָך מיט דער פעסט,
פאַדערט נאָך דער שמוציקער עכבר
גאָר פון אַלעמען לויב און אַכפּער,
און ס'דערנידריקט אונדזער „פּראַסטע“ מיליע
דער מיאוסטער פון דער שרצים-פּאַמיליע,
דער פּרינץ פון די קאַנאַלן-פּאַלאַצן,
דער יורש פון דער דינאַסטיע פון ראַצן.“

דאָס ווייסברויט און דאָס שוואַרצברויט

א ווייסברויט אויפן טיש האָט געהאַט אַ טענה
 צו זיין שכן — אַ שוואַרצברויט — דהיינו:
 „זייט מוחל, אַבער איר, דאַרפֿיש-רויער 'פּליגל',
 רופט אין מיר אַרום אַ געפיל פון מיגל!
 אַוודאי, נישט אַלע געבעקסן פון סולת
 קאָנען זיין; מען מוז, קענטיק, אויך אַ ביסל פּסולת
 צומישן. אַבער מיין האַרץ ווערט צעבראַכן,
 וואָס כ'מוז אייך, לחמא עניא, ווי אַ שכן
 האָבן. — מיט די קערנער-שאַלן,
 פון קאַרן און ווייץ צעמאַלן,
 דרינגט די גראַנקייט אַריין אין אייך.
 נו, איז אַ וואונדער, וואָס איר זענט אַן טעם
 און אַן פּינקייט, ווי אַ פּויערישער כאָס?
 און איר ווילט נאָך זיין מיט מיר גלייך?
 אַ טונקעלער און אַ העלער —
 צוזאַמען אויף איין טעלער?
 בנאמנות, איך בין נישט קיין סנאָב
 (וואָסן נישט צווישן דערנער — רויזן?)
 אַבער ס'שאַקירט מיך אַלץ וואָס איז גראַב —
 איך קאָן מיט קיין שוואַרצברויט נישט הויזן.“

האַט געענטפערט דאָס שוואַרצברויט בזה הלשון:
 „דיינע טענות, ווייסברויט, זענען אויסגעדראַשן.
 דו ביסט טאַקע ראַפינירט גאָר פּיין,
 אַבער אויך פון עכט-נאַטירלעכן ריין.
 ביסט דעליקאַט, עס שטימט,
 אַבער ווען עס קומט
 צו תּמצית און תּוך,
 איז אַ קלאַנג און בראַך.
 איך בין — און דאָס איז ריכטיק —
 נישט אַזוי לויטער, ציכטיק,
 אַבער די שאַלן פון די זוניקע גאַלדזאנגען
 זענען אין מיר מזל-ברכהדיק אויפגענאַנגען
 אין אַ גערעטעניש פון געזונט און קראַפט.
 און איך שטראַל אויס צוריק פּרייד און לעבנסזאַפט.
 און ווי דו זעסט, איידל ווייסברויט, צו אַלדי רוחות —
 איך דאַרף נישט נתפּעל ווערן פון דיין יחוס!“

דער אָנוואַקס און דער קערפער

טענה'ט אַן אָנוואַקס אַ בייזוויליקער, פון צעלן
געזונטע און אָקופאַנט-צעשטערער:
— „איך בין — צי ס'זעט אייך יאָ אָדער נישט געפעלן —
פון קערפער-קעמערלעך אַ פאַרמערער.
איך בין וויכטיק, פראַמינענט,
אַ זיגרייכער קאַנקורענט,
וואָס טרעט אַריבער דעם גרענעץ-פאַרקן
מיטן לעגאַלן רעכט פון שטאַרקן —
און גערעכט איז דער, איז יעדן קריג,
צו וועמען ס'געהערט דער זיג.“

דער קערפער: „פראַמינענטער, פאַרדאַרבן
איז דיין זיל און דיין פונקציע — צו אַרבן
אַלץ וואָס לעבט, איז געזונט, און אויפצושמעלן
דיין אומקום-טראַן אויף די חורבות פון די צעלן.
אומעטום וואו דו קומסט נאָר אַריין,
איז יעדן אַרגאַניזם, גרויס צי קליין,
עפנט מען אַ שפאַרע — מאַכסטו אַ חורבן,
ווייל דו ביסט נישט נאָר אַליין פאַרדאַרבן,
נאָר אויך דיין פאַרמערונג
איז הוילע צעשטערונג.
דאָס סאַניטאַרע געבאַט: צו פאַרצוימען
דעם וועג פאַר דיר און דייןע טויטלעכע זוימען,
וואָס צעבליען זיך אין אַ פאַרלענד-וואַלד,
אָדער אויסצוראַטן דיך באַלד,
ביי וועמען און וואו דו באַווייזסט זיך,
צו פאַרטייליקן דיך ווי מעגלעך גיך
דורך פייער, סם און מעסער,
און וואָס שנעלער — אַלץ בעסער:
מען קען נישט הויזן מיט קיין שלאַנגען-נעסט
און 'קאַעקזיסטירן' מיט באַצילן פון פעסט.“

דער שאַקאַל און דער הונט

א שאַקאַל האָט אַמאַל אַ הונט געטראַפֿן
 אין אַ פעלד און איז אים דעם וועג פאַרלאָפֿן :
 „ס'קאַצט קומט, קוזין! געהערט, ביסט אַ לאַקיי,
 אַ נאַכשלעפּער ביי מענטשן, אַך און וויי!
 באַשערט, נעבעך, בזיונות פֿון אַ קרוב
 (אַפילו איך בין פאַר דיר נישט ערוב) :
 צו לעקן דעם באַלעבאַס פאַר אַ בייזן —
 פֿע, דאַס איז זייער און זייער נישט שיין!

„מיר, פֿון דער שאַקאַל-משפּחה,
 האָבן אַ בעסערע מערכה :
 נאָר צו זיין פֿריי — אַזאַ יאָר אויף אונדז ביידע!
 הגם אַרעם — איז דאַס לעבן אַ גן-עדן.
 מיר מוזן נישט קוקן אויפֿן באַלעבאַס,
 אויב ער האָט אַ צי געגעבן מיט דער נאָז,
 און צו זיין גרייט, לויט זיינס אַ בליק,
 צו מאַכן פּאַיאַצישע שמוק.
 מיר זענען הפּקרע, ווילדע און פֿרייע —
 איז פאַראַן אַ גרעסער גליק פאַר אַ חיה?“

„מיין ליבער קרוב, שאַקאַל“,
 ענטפּערט דער הונט דעם נאַכאַל,
 זאַל זיין, אַז כ'בין ביי מענטשן אַ לאַקיי
 (אין דער אמתן גאָר — אַ באַגלייטער,
 ליבלינג, וועכטער און אַזוי ווייטער);
 אָבער דו — ביסטו טאַקע אַזוי פֿריי ?
 ווי אַפּט קאַנסטו באַזווייזן דיין 'מופת' —
 צו כאַפֿן הינער, אַנדערע עופּות ?
 עס איז באַקאַנט
 אין גאַנצן קאַנט,
 אַז דו ביסט אַ יאַגד-געהילף
 פאַר לייבן, בערן און וועלף
 און דו קריגסט פֿון זיי דערפאַר
 ביינער, שיריים אַלס שכר.

צו ארבעטן אין אזא 'פאך'
איז זייער א מיאוסע זאך,
און ס'איז דעריבער פאסיק, אז דו, שאקאל,
זאלסט באלוינט ווערן מיט אפפאל —
מיט נבלה-רעשטן און ביינער —
פאר דיין מלאכה דער אומריינער."

דער טאַראַקאַן און דער העלפּאַנט

אַ טאַראַקאַן האָט אַ מאָל אַ העלפּאַנט געטראָפּן
און האָט אויסגערופּן: „גאָט זאָל מיך נישט שטראַפּן,
אַבער וואָס איז דאָס פאַר אַ באַשעפעניש?
פון וואָנעט נעמט זיך אזאָ פאַרזעעניש —
אינגאַנצן אָן אַ קאַפּ, בלויז שווערע פיס!“

ענטפּערט דער העלפּאַנט: „דו ביסט צו מיאָס
און נישטיק, דו וואַרעם, מיך צו דערצערענען,
אַז כ'זאָל דיך ווי געהעריק אַנלערנען.
דיין קליין קעפּל קוקט נאָר אַראָפּ,
דעריבער זעסטו נישט מיין קאַפּ.
און ווייל דו ביסט נישט בכוח
צו זען ווייט און הויך,
באַמערקסטו נישט עפעס גרעסערס ווי דיין פאַרנעם
און דו פאַרלייקנסט אַליץ, וואָס איז איבער דיין באַנעם.“

•••

פיטשינקע ברואים זענען נישט ביכולת
צו זען עפעס העכערס פון זיך אַליין
און זיי שרייען אויף אַליץ: „ס'איז פּסולת!“
ווייל זיי זענען אַליין אָן טעם און אומריין.

די גענדז און דער בושל

א גענדז-אנסאמבל האט א „גא-גער“ מוזיקאל
 אויף א פעלד אויפגעפירט אין א מאנאטאן-כאראל
 און געהאלטן אין איין 'פלוישן'
 אין א פוסמן רוישן
 און מוטלען
 און כמלען —
 א געפילדער
 א ווילדער :

„גא-גער ! די הון און די קאמשיקע זענען נישט קיין לייט
 און אויך דער אינדיק וועט נישט דערגיין ווייט !”

דאס גלייכן פאר דער פלאמינגא און דער טויב
 האבן די גענדז געהאט גאר ווייניק לויב :

„דאס פוסמע געזינדל האט דאך ליב זיך צו צירן
 ווי דארפישע מיידן אין שרייענדיקע קאלירן;
 ווי קומען גאר די פראנטן
 אין אונדזערע קאנטן ?

— גא-גער ! מען זאגט אז . . . כ'וואלט געקאנט שווערן !
 — זינד און שאנד און שפאט . . . אפגעהיטן זאל מען ווערן . . .
 — מען שמועסט אז . . . כ'וויל נישט ברענגען פארן מויל !
 — אזעלכע גארנישטן . . . ס'איז דאך פשוט א גרויל !
 — נו, אזעלכע זולל-וסובא'ס ! —
 א מגפה אויף די-א עופות !”

דער כושל, אין א זייט, וואס האט אורדאי
 אויסגעהערט די רכילות פון דער סטאדע,
 האט געזאגט די פלוידערזעק :

„נעמט איין שטומעניש, איר שלעק !

אייער 'פאסט' איז נישט ריכטיק

און יעדנפאלס — אומזיכטיק.

ס'איז גאר מיאוס און געמיין,

ווען מען וויל יענעם באשמירן

און דורך דעם זיך אליין

גאוועהדיק אויסצירן.

איר זענט גרויסע העלדן

'פלאמקעלעך' צו מעלדן

און כסדר צו בארעדן
 און באשמוצן יעדן,
 האפנדיק צו זיין אויבן
 און צו ווערן דערהויבן,
 ווען דעם צווייטנס קאפ
 זינקט צום שטויב אראפ.
 כבוד איז אבער, לאו דווקא,
 נישט קיין קינדער-הושטאזוקע,
 און וויפל איר זאלט נישט לייגן אנדערע אין דער ערד,
 ווייסט מען, אז איר, גענדזענע קעפלעך, זענט אן ווערט.

דאָס פּויערל און דאָס שלאָס

אַ פּויערל האָט אַמאָל געהאַט פאַרדראָס —
 ס'האַט זיך פּלוצלינג פאַרהאַקט דאָס שלאָס,
 וואָס איז געהאַנגען אויף זיין כאַטע-טיר:
 דריי אַהין, דריי אַהער — ס'גייט זיך ניט קיין ריר.

האַט זיך די רוגזע ביים פּויערל צעברענט
 און ער גייט אַ פֿעסטן שפּיי אין די הענט
 און אַ דריק דעם שליסל — טראַך!
 צעברעכט ער זיך מיט אַ קראַך.

האַט אַן אַלמער פּויער, אַ שכן,
 אים געמוסרט מיט אַ „היתכן“:
 „שלימזל דו! קאַנסטו דען מיט כוח
 עפעס אויפטון דאָרט, וואו ס'פּאַדערט זיך מוח?
 אַז דאָס שלאָס איז פאַרזשאַווערט, דאָרף מען מיט אויל
 עס שמירן, וועט עס ווערן פיין און וואויל.
 שמיר — און דאָס סקריפענדיקע ווערט מילד, ווייך
 און אלע קרומקייטן ווערן גלייך.“

דאָס פייער און די שכנים

אין א דארף איז אמאל א פייער אויסגעבראָכן
 ביי א פארמער. האָט ער גערופן יעדן שכן
 צו העלפן צוזאמען
 פארלעשן די פלאמען.

„העי, ראטעוועט, עם ברענט!
 זעט, ס'לעקן פלאמען מיט גיריקע צונגען
 די געביידעס און זיי ווילן איינשלינגען
 די דעכער און די ווענט.“

„נו, רירט זיך א ביסל, שכנים,
 און לאמיר אלע אינאיינעם
 ראטעווען דאָס הויז און דעם שייער
 פון דעם פארצוקנדיקן פייער.“

זענען אָבער די שכנים געווען פארדאָרבן
 און האָבן זיך רואיק צוגעקוקט צום הורבן:
 „מיט פּרעמדע הענט איז גוט פייער צו שאַרן!
 אויב ביי עמעצן ברענט — דאָרף דאָס אונדז אַרן?“

האָבן די שכנים באַצאלט פאַר דעם גאָר טייער:
 דער העצער — דער ווינט — האָט צעבלאָזן דאָס פייער,
 וואָס האָט, ווי אַ טיגער, זיך געגעבן אַ וואָרף
 אויף די נאַנטע הייזער, שפעטער אויפן גאַנצן דאָרף.

ערשט אין ליכט פון דעם אומהיימלעכן ספּעקטאַקל,
 ווען דאָס דאָרף איז געוואָרן איין גרויסער פּאַקל,
 האָבן זייער טעות איינגעזען די שכנים
 און באַדויערט זייער צוגאַנג דעם געמיינעם:
 „אויב ס'ברענט אַ צווייטנס דאָך —
 איז דאָס אויך אונדזער זאַך!“

די פלעדערמויז און די שוואַלב

— „א מיאוסע וועלט: מען יאָגט מיך פון יעדן הויז“,
 האָט זיך געזשאַלעוועט אַמאַל אַ פלעדערמויז.
 „מען אַנטלויפט פון מיר ווי פון דער פעסט,
 מען מיינט מיך אויס ווי אַ שלאַנגען-נעסט,
 און נאָך גרעסער דער פאַרדראַס און שאַנדע,
 וואָס כ'ווער געהאַסט פון דער פּויגל-באַנדע.
 כ'באַגען כלויז פאַראַכטונג און שנאה,
 מסתמא אַ רעזולטאַט פון דער קנאה
 צוליב מיין פלי און מיין פיגור —
 די גראַציעזסטע אין דער נאַטור.
 שווער צו געפינען יושר, אוודאי,
 ביי דער אייגענער געפליגל-סטאַדע,
 און הגם כ'ווייס נישט אין וואָס כ'בין שולדיק,
 מוז איך נאָך אויסהערן גאָר געדולדיק
 דעם אורטייל: אייביקע איזאַלאַציע
 (אפשר איז אַ גרויס פאַרברעכן — גראַציע?)“.

„ס'גייט זיך אַן פשוט אַ חלשות
 אויסצוהערן אַזעלכע דרשות“,
 האָט געענטפערט די שוואַלב דערנעבן.
 „יא, פונדערווייטנס זעסטו אויס אַ פּויגל צו זיין;
 פון דער נאַענט, אַבער, אַ בריאה, אומריין,
 זעט מען, אַ באַשעפעניש פון מיסט;
 פנים-אל-פנים זעט מען ערשט ווער דו ביסט:
 אַ מיאוסע מויז — אַ שוידער און אַ מיגל,
 און אַ נאַטור-טעות — דיינע פליגל.“

דער „אַלץ־טאַפּ" און דער וואַסער־קרוג

נאָך מיטאַג. אויף דער קיך אַ טאַפּ, אַ באַלעבאַמיש־יוסטער, איז געשטאַנען חשיבותדיק. און הגם אַ פוסטער און אויסגעשייערטער נאָכן קאַכן, זיך געשוימט און מיט בייזקייט געשטאַכן דעם וואַסער־קרוג אויפן טיש דערנעבן:

„ס'איז אַ משוגענע וועלט, כ'לעכן!
זוי לאַזט מען אַזאַ כלי פון בלעך
אין אַ ככבודיקער שטוב? עך!
טאַקע: דער בלויזער קרוג אליין
וואַלט אויך געווען גענוג, כ'מיון!
בפרט ווען אויך זיין אינהאַלט איז נישטיק —
נישט קיין מיטאַג און אויך נישט קיין פרישטיק.
אַט האַסטו גאר אויף אַ נאַזיגע וואַסער!
וואַס קען שוין זיין ווערטלאַזער און בלאַסער?
לאַעלינו, גאַט מיך נישט שטראַף:
אַ טעם־און פאַרבלאַזער שטאַף!
אין מיר, דאַקענו, קאַכן זיך מאַכלים,
וואַס אַ וואַסער־קרוג קען זען בלויז אין חלום:
רינדפלייש, אויסטערס, ראַקעס און פיש;
חזיר־וואַרשמלעך מיט פעפער, שמאַלץ —
מיט איין וואַרט: איך וועל צושטעלן אַליץ
פאַרן שענסטן קיניגלעכן טיש."

ענטפערט דער וואַסער־קרוג:
„האַסט געפלוידערט גענוג,
'אַלץ־טאַפּ'! אפשר בין איך נישט אַזוי וויכטיק,
אַבער וואַס איך גיב, איז ריין, קלאַר־דורכזיכטיק.
דו, אַבער, יוסטער טאַפּ,
ביסט ווי אַ פוסטער קאַפּ
פול מיט פאַלשע פרעמענויעס
פון ריזיקע דימענויעס.
חזיר און כרעמולעך גייען נישט צוזאַמען,
און דו ביסט טריפה מיט דיינע מעדנים."

פון יעדן טמא געקעכטס איז אין דיר אריין
דער אראמאט. דעריבער ביסט אויך דו אומריין.
און מעגסטו קאכן מאכלים ווי רייך —
ס'פילט זיך פון דיר אַ שלעכטער ריח :
ס'איז אויך דיין צימעס
מאוס און נמאס."

די קאטשקעס און די הינער

צוויי הינער האבן שפאצירט ביי א ברעג פון אן אָזערע; האָט איינע געטון א פרעג ביי דער אַנדערער :

— „באַמערקט די וואַנדערער —

די קאַטשקעס — זיך באַוועגן

זאָכט אויף די וואַסער-וועגן ?

נישט זיי רודערן, נישט זיי שווימען,

דאָך וועלן זיי צו זייער ציל קומען.

דאָס איז פשוט אַ נס פון הימל :

זיי זיצן שטיל ווי אין אַ דרימל,

גיבן קוים אַ פינטל מיט די וויעס,

די רואיקע, איידעלע בריות.

דאָס וואונדער איז טאַקע גרוים

און קען געטון ווערן דורך כישוף בלויז."

אַ שמיכל געטון האָט די צווייטע הון :

„קענסט נישט זען קיין סך

פון דער אויבערפלאַך,

און בלויז קינדער און נאַראַנים

באנגוגן זיך מיטן 'לפנים'.

אויפן וואַסער זעט מען די קאַטשקעס שטיל;

פון אונטן רודערן זיי געשווינד צום ציל.

פון אויבן זענען זיי אידיליש-זיסלעך;

פון אונטן מאַנעוורירן זיי מיט די פיסלעך,

און מעג דער אונטערשטראַם זיין ווי שמוציק —

פאַר זיי איז שוין אַלין, וואָס איז נוציק."

דער פאַראַזיטן־צוזאַמענפלי

פאַראַזיטן פון אלע סאַרטן
 געקומען פון דא און דאַרטן
 זענען (טייל פאַמעלעך, אַנדערע גיך)
 צו א צוזאַמענפלי, צוזאַמענקריך —
 צו א פראַפעסיאָנעלן קאַנטעסט,
 צו א היסטאָרישן פאַרמעסט;
 און, ווי ס'איז ביי לייטן דער שטייגער,
 א טשעמפּיאָן פון די בלוטזויגער
 צו דערוויילן. די קריטעריע? — דער עפעקט:
 ווער ס'איז צום מערסטן פערפעקט
 אין דעם פאך, וועט זיגן
 און א לאַרבער-קרוין קריגן.
 (סתם בלוט זייגן איז דאָך לאז-דווקא —
 אַט איז נאָר א היילמיטל די פּיאָזוקע.)

האַבן זיך אַנגעהויבן דעבאַטן
 וועגן פאַרשידענע קאַנדידאַטן.
 יעדער האָט אויסגערעכנט זיינע מעלות,
 אַבער דאָס האָט נישט אַרויסגערופן קיין התפעלות
 פון די אַנדערע: כמעט יעדער פאַראַזיט
 האָט געהאַט עפעס צו זיין „קרעדיט“.

דער פאַרמעסט האָט נישט געגעבן קיין רעזולטאַט —
 ביז ס'האַט זיך געמאַלדן ווי אַ קאַנדידאַט
 די וואַמפּיר-פלעדערמוז, און אלע
 האָבן אַנערקענט איר גרויסע מעלה,
 אַז זי איז דער גרעסטער אויסטויגער
 אין דער אימפעריע פון די בלוטזויגער,
 ווייל נישט בלויז צאָפט זי דאָס בלוט פון בעלי-חיים,
 נאָר זי לאָזט אויך זיי איבער איר משוגעת-שיריים.

די בין און דער זידוואַרעם

א בין האָט געקלאָגט און געזויגט
פאַר אַ זידוואַרעם, אירס אַ פּריינט:
„איך שאָף דורך מי ביטערער דאָס זיסע —
קומען די צווייפּיסקע די מיאוסע
צום גרייטן, צו רויבן אויף זייער אופן,
און פילן אַן אין סלויען און פאַרקויפן
מיין האַניק. און אויב ס'איז ווייניק נאָך דער רויב,
גיבן זיי נאָך אַן זיי ער פירמע! דער לויב
פאַר דעם פיינעם שמאַץ קומט גאָר זיי! אפילו אויך
מעדאלן, ערנשריפטן פאַר נעמען מיט כוח!

„וואָס זאָגסטו נישט, האַרציקע, צו די סדום-לייט,
וואָס ווילן לוינ פאַר רציחה, ווי אין ספר שמיט?
יא, יעדער רשע-מרושע
איז להוט נאָך מיין 'ירושה'!
אוי, די פיינע מענטשן —
מען דאַרף זיי פאַרבנענטשן!“

דער זידוואַרעם האָט געענטפערט דער בין:
„איך שנייד אָפּ נאָך ערגער: אין אַ מאַשין
אויסגעצויגן ווערן פעדעס מיינע —
צו מאַכן זייד, סאַמעט, סאַטין פיינע.
מיין ווייטיק ווערט ווי אַ לוקסוס גענוצט,
מיט מיין פיין ווערן מענטשן אויסגעפּוצט.
נאָך מער: מיט מיין טויט ווערט אַנגעהויבן
זייער אינדוסטרי פון רויב, זעלבסטלויבן.
וואָס קאָן מען טאָן? דו גיסט האַניק, איך זייד —
וואָס מיר שאַפן דורך שווערער מי און לייד —
נישט כדי זיי דאָס לעבן צו פאַרויסן,
אַדער גאָר צו שטילן דעם מיאוסן
דראַנג — אין פרעמדן גלאַנץ, פראַכט זיך צו צירן,
אין 'ירושה'-זייד צו פאַראַדירן:
וויל מיר מוזן — שאַפן מיר האַניק, זייד;
וויל זיי גיבן אונדז אויך — די העכסטע פרייד,
הגם דער רשע-מרושע
קריגט דעם לוינ פאַר דער 'ירושה'.
מען ווייסט גוט ווער עס שאַפט פראַכט און זיסקייט,
הגם עס 'ירשנט' זיי די מיאוסקייט.“

דער אייזל, דער שאקאל און דער וואַלף

אַן אייזל, וואָס האָט פאַרבלאַנדזשעט פון שמאַל,
איז כאַפּאַלן געוואָרן פון אַ שאַקאַל
אויף אַ וויסן פּעלד: „קלאַנגען
זענען צו מיר דערגאַנגען,
אַז דו מאַכסט אויף מיר בילבוים
און באַזאַרפסט מיך מיט זילזולים.
כּוועל דיר די כּיינער צעברעכן
פאַר אַזאַ שווער פאַרברעכן!“

— „איך האָב דיך קיינמאַל נישט באַליידיקט,
ענטפּערט דער אייזל און פאַרטיידיקט
זיך קעגן די ציין פון דעם שאַקאַל,
דעם פּראַוואַקאַטאָרישן נאַכאַל.

זעט דער שאַקאַל, אַז ס'גייט שווער,
זאָגט ער צום אייזל: „דו, הער!
ס'זעט אַזוי, מיר וועלן נישט באַווייזן
מיט כּוח דעם סיכסוך צו לייזן;
חוץ דעם, איז קעמפּן זייער מיאָם.
לאַמיר דעריבער אַ קאַמפּראַמיס
מאַכן. מיר וועלן צום וואַלף גיין,
און ער וועט אונדזער כּורר זיין.
דער נאַמען פון דעם שופּט איז אומבאַפּלעקט
און אַלע האַבן פאַר אים גרויס רעספּעקט.“

טראַכט דער אייזל: „וואָס האָב איך מוראָ? —
כּפּרט, אַז ס'זעט זיין אַ דיך-תּורה,
וואוּ מען הערט אַזויס בייַדע צדדים געדולדיק,
אַבער ס'געזוינט דער, וואָס איז אומשולדיק.“

זענען בייַדע צום וואַלף געקומען,
וואָס האָט זיי פּרייַנדלעך אויפּגענומען,
און נאָכן הערן די טענות: „ס'איז קלאַר,
אַז אַלצדינג וואָס דער שאַקאַל זאָגט, איז וואָר:
אַלע ווייסן, אַז ער טשעפּעט נישט קיין פּליג
און ער וועט נישט סתּם גיין פאַרפירן אַ קריג.

— „טויט דעם אייזל, וואָס האָט שווער באַליידיקט
דעם שאַקאַל. דערמיט איז די זאך דערליידיקט!“

צו האַבן צו טון מיט אַ שאַקאַל איז כיטער;
נאָך ערגער — צו נעמען דעם וואַלף ווי אַן אַרביטער.

דער מאָך און דער בוים

מאָך, וואָס איז געוואָקסן הינטער אַ בוים אָן אַלמ, האָט אים דערציילט וועגן די גרויסע וואונדער פון יעדן לישייען-שטאָם באַזונדער:
 „מיר וואָקסן אומעטום, אַפילו אין פעלדז-שפּאַלמ, אין זומפן, טונדרעס, אין קעלערס אָן ליכט — אין אַ סך פּלעצער שפּראַצן מיר אומגעריכט. וועלכע פּלאַנצן קענען זיך מיט אונדז פאַרגלייכן? וועלכע ביימער קענען וואו מיר — דערגרייכן? קיינער איז נישט ווי מיר אזוי ווייטאַל און פאַרמאָגט נישט אזאַ ענערגיע-קוואַל, כדי אַלטע פּאַזיציעס צו פאַרהיטן און אויך צו פאַרכאַפן נייע געביטן און צו פאַרוואַנדלען זיי אין שפּראַצנדיקן לעבן — די אייביק-גרינע שאַפּונג ווייטער צו וועבן.“

דער בוים איז אין אַ געלעכטער אויסגעבראַכן:
 „נסים ונפלאות פון לישייען און מאָכן!
 איר פאַרשפּרייט זיך טאַקע זייער אַ סך, אַבער נישט אין דער טיף און הויך — בלויז פּלאַך. איר פאַרנעמט דאָרט, וואו ס'איז טונקל און ווייט, וואו אַ ריכטיקע פּלאַנץ וואַלט זיך געמיאַוסט. יא, עס איז אַ גרויסע בראַך, אַז דער לישיי און דער מאָך וואָס אויף דעם פּלאַרע-טיטול פּרעטענדירן, זאָלן מיט אונדזער נאַמען זיך צירן: איידער אַזעלכע פּוסטע פּלאַנצן, איז שוין קראַנטער — גאַרנישט אינגאַנצן!“

די שטעכלקע און די רויז

האָט זיך גערײצט די שטעכלקע מיט דער רויז :
 „הײנט ביסטו דאָ און מאַרגן ביסטו אויס.
 וואָס ניצט דיין פײנע קאַליר און אַראַמאַט,
 אַז די ביסט אַזוי צעברעכלעך-דעליקאַט ?
 מעגן פּאַעטן דיך באַזינגען
 און פּאַרליכטע פּלאַפלען וועגן דיר;
 וואָס קומט אַרויס ? — דו ביסט 'שפּינכע דענינגע'
 און ס'ווערט אַ תּל פּון דיר ביים מינדסטן באַריר !

„איך בין אפשר נישט אַזאַ יפּת-תּוואַר
 דערפּאַר, אָבער, בין איך געבענמשט מיט דויער :
 אונטער ווינט און רעגן, צי ס'איז הייס אָדער קאַלט —
 האַלט איך אַן מיין גאַנצקײט, מיין פּאַרעם און געשטאַלט.
 ס'איז אַ חוצפּה פּון דיר, צעקראַכענע בלום,
 אויף דיין מעכטיקן שכן צו קוקן אַזוי קרום.“

די רויז, אַ ביסל אַ פּאַררויטלמע, ווי איר שטייגער
 (צו שעמען זיך פאַר גראַבקיט און געמיינקייט
 פּון אַנדערע — איז די טבע פּון דער פּײנקײט),
 האָט דאָך נישט אויסגעהאַלטן : „לעבעדיקער פּגור,
 ס'איז דיין נאַטור און רגילות
 צו פּאַרוואַונדן מיט רכילות
 און בויען דיין קאַריערע, רענאַמע,
 אויף אַ ציוויטנס געשענדעטן נאַמען,
 און דו גלײבסט, מסתּמא,
 אַז מיט זעלבסט-רעקלאַמע
 וועסטו דיין פּוסטקײט מאַסקירן
 און דיין נישטיקײט באַצירן ?
 מענסט טומלען הײנט און מאַרגן —
 וועסט נישט קענען פּאַרבאַרגן
 אַז דו ביסט
 הויל און וויסט.“

דיין לאנג דויערן
איז צו באדויערן,
אבער א שיינקייט-רגע פון א קווייט
אנטהאלט אין זיך א גאנצע אייביקייט."

••

ס'העלפט נישט דעם מיאוסן שטעכער
זיין איינגלויב דער פרעכער,
און ס'דארף נישט קיין רעקלאמע די רויו:
אירע מעלות גייען איר פאראויס.

די סאזשלקע און דער קעניאָן

א סאזשלקע בשכנות פון א טיפן ערד-רים,
האט געקוואַקעט, געבורטשעט אומצופרידן: „געווים
איז עפעס דאָ נישט אין אַרדענונג. מען קומט
צו לויפן ווי אויף אַ וואונדער, מען בלייבט פאַרשטומט
אין עקסמאז פאַר עפעס דאַרט אַן ערדשפּאַלט,
פאַר סקאַלעס פון גראַניט און באַזאַלט,
פאַר אַן אויסגעטרוקענטן שליימבעקן,
וואָס ציט זיך דורך וויסמע העקן;
מען ווערט נתפעל
פון אַ טויטן טאַל!
ס'איז טאַקע דאָ געווען אַ מעכטיקער שטראַם,
עליו-השלום; איצט איז נאָר דאָ אַ תהום.
וואַלטן מענטשן געהאַט שכל,
וואַלטן זיי צו מיר, דעם טייכל
עולה-רגל געווען: איך בין פול מיט לעבן;
וואָס קען זיי אַ קעניאַן-קבר געבן?“

וידבר, האט דער ערד-רים געענטפערט מיט אַ ברום:
פון זיינע טיפענישן: „אפשר וועסטו בלייבן שטום,
סאזשלקע מיטן לעבן פאַר דריי גראַשן? —
זשאַבע-שירה און קאַטשקע-לישון
און ניגון
פון גרילן.
פויל איז דיין ריח,

שימלדיקער 'טייך'.
 איך, אבער, בין א לעבעדיקער זכר
 פון א פארגאנגענהייט א גלאררייכער,
 פון א טייך א מעכטיקן,
 וואס פלעגט איינקריצן
 זיינע אימפולס-בליצן
 אין פעלדזן מיט כתב פרעכטיקן
 פון שיינקייט-היראגליפן,
 וואס בלענדן און פארבליפן.
 דורך זיין קוואליקן אימפעט
 איז קארבירט דאס טייך-בעט.
 און אפילו ס'איז נישטא דאס מיס-חיים פון אמאל,
 איז א רעליקוויע פון דעם דער תהומישער טאל.
 יא, אויך נאך דעם טייכס אפפלוס און טויט
 בין איך זיין אויפגייענדיקער מארגנרויט!

די פויק און די פידל

א פויק האט זיך געקלאפט אין בויד
און מיט שטאלץ פראקלאמירט גאר הויך:
„מוזיק בין איך, נישט די פידל,
מיט איר וויינענדיקן לידל.

„איך אנדערע אינסטרומענטן
זענען קנאפע קאנקורענטן
צום טיטול פון מוזיק-משעמפאן
פון מאיעסטעטישן טאן.

„קלאר: כ'בין דער לייב פון דער מוזיק,
אלע ציטערן פאר מיין בליק
און פאר מיין קעניגלעכן כרום
ווערן אלע אנדערע שטום.”

„גרויסמיסטער פון קאקאפאניע,
פון רוי-פוסטער מאנאטאניע,”
זאגט די פידל. — „ניין, ס'איז בילכער
יעדער איינער פון א הילכער,
זוי דו; זוי קען אבער דיין קאפ
דאס באנעמען — אנגעבלאזן, גראב?”

א י נ ה א ל ט

7	דער האָן און דאָס הינטל
8	די נאָדל, דער פאָדעם און די סחורה
9	די קאָץ און איר „שלום עליכם“
10	דאָס ווילדגראָז און דער גערטנער
11	די מאַלפע און דער שפיגל
12	דער אייזל און דאָס קעמל
13	דער פאַראַקייט און דאָס שוועלבל
14	דער שוים און די כוואַליע
15	דער גאַסנלאַמפּ און די זון
16	בערנסאָן און הערנסאָן
18	דער חזיר און דער קוגל
19	דער הונט און דער פוקס
21	דער דאַרנבוים און דער עפּלבוים
22	דער שטריק־טענצער
23	די וועספע און די בין
24	דער אַנטיקן־פאַבריקאַנט
25	דער וואַנדערער און דער קוואַל
26	דער לייב אין דער שטייג
27	די מוראַשקעס און דער זשוק
28	דער שלום־וואַלף און דאָס פּיך
29	דער הונט און דער באַלעבאַס
30	די צוויי באַרג־קלעטערערס
31	די היענע און דער וואַלף
32	דער חיות־פאַרלאַמענט
34	דער רויטער און גרינער עפל
35	שלאַנגען אין כעלעם
36	דער אינדיק, די קאַטשקע און דער שוואַן
37	די פליג און דאָס פלאַטערל
38	דער חזיר אין גאַרטן
39	די וואַסער־אַרענדאַרן
41	דער הונט מיטן מוילשלאַס
42	דער אוירל אַ'מאַן
43	דער לאַמער פוקס און דאָס פלינקע פערד
44	די קראַ און דער שפּערל
45	דער פאַפּוגיי, דער סאַלאַוויי און די טויב
46	די שיך און די קאַלאַשן

47	די מעוועס און די פאָוע
48	דער שור שנגח
49	דער אַלטער פאַרמער
50	די אַלבאַטראַסן
51	דער וואַנטזייגער און דאָס האַנטזייגערל
52	דאָס געריכט
54	דער טכויר און דאָס טרילערל
55	די זשאַבע און די טשערעפאַכע
56	די וועווערקע און די טויב
57	דער פּיערנאַטער און דער קרייצאַטער
59	דער קוואַל
60	די האַטעל-„אינוואַזיע“
61	דער טרומייט און די פלייט
62	די דילעמע פון דעם האַז
64	די פּלוי און דער לייב
65	די שטובגאַנדז און די ווילדע גאַנדז
66	„מיין זיידע דער לייב, מיין פעטער דער בער...“
67	דאָס ווייסברויט און דאָס שוואַרצברויט
68	דער אַנוואַקס און דער קערפּער
69	דער שאַקאַל און דער הונט
71	דער טאַראַקאַן און דער העלפאַנט
72	די גענדז און דער בושל
74	דאָס פּויערל און דאָס שלאַס
75	דאָס פּיער און די שכנים
76	די פּלעדערמויז און די שוואַלב
77	דער „אַלץ-טאַפּ“ און דער וואַסערקרוג
79	די קאַטשקעס און די הינער
80	דער פאַראַזיטן-צוואַמענפּלי
81	די בין און דער זיידוואַרעם
82	דער אייזל, דער שאַקאַל און דער וואַלף
84	דער מאַך און דער בוים
85	די שטעכלקע און די רויז
87	די סאַזשלקע און דער קעניאַן
89	די פּויק און די פּידל

ביכער פון יצחק גאלדקארן

- נאָקטורנעס — וואַרשע, 1938
ליטעראַרישע סילוועטן — מינכען, 1949
לידער — מינכען, 1950
עפיוגראַמאַטיש — מאַנטרעאַל, 1954
פון וועלטיקוואַל — תל־אביב, 1963
לאַדזשער פאַרטרעטן — תל־אביב, 1963
זינגערס און זאָגערס — תל־אביב, 1971
היימישע און פרעמדע — בוענאָס־איירעס, 1973

